

Nadzór pedagogiczny
System Ewaluacji Oświaty

RAPORT Z EWALUACJI PROBLEMOWEJ

III Liceum Ogólnokształcące
Kalisz

Kuratorium Oświaty w Poznaniu

Wstęp

Prezentowany raport jest rezultatem ewaluacji zewnętrznej przeprowadzonej w szkole przez wizytatorów do spraw ewaluacji. Raport z ewaluacji problemowej dotyczy jednego lub kilku z przedstawionych poniżej wymagań państwa.

Ewaluacja zewnętrzna polega na zbieraniu i analizowaniu informacji na temat funkcjonowania szkoły w obszarach wyznaczonych przez wymagania państwa:

1. Szkoła lub placówka realizuje koncepcję pracy ukierunkowaną na rozwój uczniów.
2. Procesy edukacyjne są zorganizowane w sposób sprzyjający uczeniu się.
3. Uczniowie nabywają wiadomości i umiejętności określone w podstawie programowej.
4. Uczniowie są aktywni.
5. Respektowane są normy społeczne.
6. Szkoła lub placówka wspomaga rozwój uczniów, z uwzględnieniem ich indywidualnej sytuacji.
7. Nauczyciele współpracują w planowaniu i realizowaniu procesów edukacyjnych.
8. Promowana jest wartość edukacji.
9. Rodzice są partnerami szkoły lub placówki.
10. Wykorzystywane są zasoby szkoły lub placówki oraz środowiska lokalnego na rzecz wzajemnego rozwoju.
11. Szkoła lub placówka, organizując procesy edukacyjne, uwzględnia wnioski z analizy wyników sprawdzianu, egzaminu gimnazjalnego, egzaminu maturalnego, egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe i egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie oraz innych badań zewnętrznych i wewnętrznych.
12. Zarządzanie szkołą lub placówką służy jej rozwojowi.

Ewaluacja ma także na celu ustalenie poziomu spełniania przez szkołę wymagań zawartych w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7.10.2009r. wraz ze zmianami z dnia 10.05.2013r. Szkoła może spełniać te wymagania na pięciu poziomach:

- Poziom E - oznaczający niski stopień wypełniania wymagania przez szkołę.
- Poziom D - oznaczający podstawowy stopień wypełniania wymagania przez szkołę.
- Poziom C - oznaczający średni stopień wypełniania wymagania przez szkołę.
- Poziom B - oznaczający wysoki stopień wypełniania wymagania przez szkołę.
- Poziom A - oznaczający bardzo wysoki stopień wypełniania wymagania przez szkołę.

Opis metodologii

Badanie zostało zrealizowane w dniach 08-01-2015 - 04-02-2015 przez zespół wizytatorów ds. ewaluacji, w skład którego weszli: Alicja Januszkiewicz, Małgorzata Kubacka-Gorwecka. Badaniem objęto 463 uczniów (ankieta - 449 i wywiad grupowy - 14), 110 rodziców (ankieta - 86 i wywiad grupowy 24) i 91 nauczycieli (ankieta- 62 i wywiad grupowy - 29). Przeprowadzono wywiad indywidualny z dyrektorem liceum, grupowy z przedstawicielami partnerów szkoły, a także obserwacje lekcji i analizę dokumentacji. Na podstawie zebranych danych został sporządzony raport, który obejmuje podstawowe obszary działania szkoły.

Wyjaśnienie skrótów dla narzędzi:

OZ - Arkusz obserwacji zajęć

AD - Kwestionariusz ankiety dla dyrektora/dyrektorki szkoły

AN - Kwestionariusz ankiety dla nauczycieli

AR - Kwestionariusz ankiety dla rodziców

AMD - Kwestionariusz ankiety dla uczniów "Mój dzień"

AMS - Kwestionariusz ankiety dla uczniów "Moja szkoła"

APW - Kwestionariusz ankiety poewaluacyjnej dla wizytatora

ADZ - Kwestionariusz badania "Analiza danych zastanych"

WN - Scenariusz wywiadu grupowego z nauczycielami

WR - Scenariusz wywiadu grupowego z rodzicami

WU - Scenariusz wywiadu grupowego z uczniami

WD - Scenariusz wywiadu z dyrektorem/dyrektorką szkoły

WNPO - Scenariusz wywiadu z nauczycielem po obserwacji

WP - Scenariusz wywiadu z partnerami

WNO - Scenariusz wywiadu z zespołem nauczycieli uczących w jednym oddziale

Obraz szkoły

Raport, który Państwu przedstawiamy dotyczy wyników ewaluacji zewnętrznej problemowej przeprowadzonej w III Liceum Ogólnokształcącym im. Mikołaja Kopernika w Kaliszu, które jest szkołą publiczną prowadzoną przez Miasto Kalisz. Poniżej znajdują Państwo najważniejsze informacje o szkole wynikające z przeprowadzonych badań.

III Liceum Ogólnokształcące im. Mikołaja Kopernika, nazywane także "szkołą dwojga imion", jest jedną z najstarszych szkół w Kaliszu. Szkołę założono w 1918 roku jako Państwowe Żeńskie Gimnazjum im. Anny Jagiellonki. Po drugiej wojnie światowej ulegała ona stopniowym przekształceniom, by w 1967 roku stać się szkołą koedukacyjną. Od 1971 roku nosi imię Mikołaja Kopernika.

Szkoła ma dobre warunki lokalowe pozwalające na prowadzenie lekcji z wykorzystaniem nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych, w laboratorium fizyczno-chemicznym, a także do uprawiania sportu i aktywności fizycznej.

Liceum współpracuje z wieloma uczelniami wyższymi, co pozytywnie wpływa na rozwój uczniów, między innymi realizujących rozszerzony program z fizyki, a także umożliwia, od września 2014 roku, wdrażanie kilku innowacji pedagogicznych. Cykliczne organizowanie Szkolnych Spotkań z Nauką - Copernicus Science ułatwia współdziałanie z uniwersyteckimi ośrodkami badawczymi w kraju i za granicą, np. UAM w Poznaniu, CERN w Genewie, Ośrodek Badań Atomowych w Dubnej (Rosja).

Dbając o rozwój uczniów, ich potrzeby i zainteresowania, szkoła proponuje zróżnicowaną ofertę zajęć pozalekcyjnych, projektów edukacyjnych oraz współpracę ze szkołami w Holandii i Słowacji. Działa tu zespół teatralny "Niby nic", Młodzieżowe Towarzystwo Przyjaciół Nauk, Szkolny Klub Europejski "Młoda Europa". Istniejący chór "Kopernik" jest obecnie najlepszym chórem młodzieżowym w Polsce oraz kulturalną i artystyczną wizytówką miasta Kalisza, koncertując również poza granicami kraju.

Liceum od kilku lat promuje idee ekologicznego życia i ochrony przyrody będąc współorganizatorem "Dnia Ziemi" dla uczniów z różnych poziomów edukacyjnych z powiatu pleszewskiego i miasta Kalisza. Liceum jest bardzo aktywne w środowisku i pełni rolę kreatywnego inicjatora szeregu działań edukacyjnych, naukowych, kulturalnych i wychowawczych, skupiając wokół siebie wiele środowisk, w tym absolwentów.

Posiada liczne certyfikaty, między innymi: Szkoła Promująca Zdrowie, Szkoła Przedsiębiorczości, Szkoła Odkrywców Talentów, Szkoła z Klasą, Szkoła w Ruchu.

Licealiści osiągają liczne sukcesy w konkursach, olimpiadach i w zawodach sportowych. Wysokie efekty nauczania są widoczne zarówno w wynikach egzaminów maturalnych jak i wskaźnikach Edukacyjnej Wartości Dodanej. Absolwenci studiują na renomowanych uczelniach w kraju i za granicą. Szkoła jest dostrzegana w środowisku, ciesząc się dobrą opinią wśród uczniów i rodziców. Liceum zostało wyróżnione "Honorową Odznaką Miasta Kalisza".

Zapraszamy Państwa do zapoznania się z raportem, który zawiera więcej szczegółowych danych o szkole i jej pracy.

Informacja o placówce

Nazwa placówki	III Liceum Ogólnokształcące
Patron	Mikołaj Kopernik
Typ placówki	Liceum ogólnokształcące
Miejscowość	Kalisz
Ulica	Kościuszki
Numer	10
Kod pocztowy	62-800
Urząd pocztowy	Kalisz
Telefon	627672036
Fax	627672036
Www	www.kopernik.kalisz.pl
Regon	00024680100000
Publiczność	publiczna
Kategoria uczniów	Dzieci lub młodzież
Charakter	brak specyfiki
Uczniowie, wychow., słuchacze	768
Oddziały	24
Nauczyciele pełnozatrudnieni	49.00
Nauczyciele niepełnozatr. (stos.pracy)	22.00
Nauczyciele niepełnozatr. (w etatach)	8.00
Średnia liczba uczących się w oddziale	32
Liczba uczniów przypadających na jednego pełnozatrudnionego nauczyciela	15.67
Województwo	WIELKOPOLSKIE
Powiat	Kalisz
Gmina	Kalisz
Typ gminy	gmina miejska

Poziom spełniania wymagań państwa

Uczniowie nabywają wiadomości i umiejętności określone w podstawie programowej	B
W szkole lub placówce realizuje się podstawę programową uwzględniając osiągnięcia uczniów z poprzedniego etapu edukacyjnego (D)	✓
Podstawa programowa jest realizowana z wykorzystaniem zalecanych warunków i sposobów jej realizacji (D)	✓
W szkole lub placówce monitoruje się i analizuje osiągnięcia każdego ucznia, uwzględniając jego możliwości rozwojowe, formułuje się i wdraża wnioski z tych analiz (D)	✓
Wdrożone wnioski z monitorowania i analizowania osiągnięć uczniów przyczyniają się do wzrostu efektów uczenia się i osiągania różnorodnych sukcesów edukacyjnych uczniów. Wyniki analizy osiągnięć uczniów, w tym uczniów, którzy ukończyli dany etap edukacyjny, potwierdzają skuteczność podejmowanych działań dydaktyczno-wychowawczych (B)	✓
Uczniowie odnoszą sukcesy na wyższym etapie kształcenia lub na rynku pracy (B)	✓
Szkoła lub placówka wspomaga rozwój uczniów, z uwzględnieniem ich indywidualnej sytuacji	A
W szkole lub placówce rozpoznaje się możliwości psychofizyczne i potrzeby rozwojowe, sposoby uczenia się oraz sytuację społeczną każdego ucznia (D)	✓
Zajęcia rozwijające zainteresowania i uzdolnienia, zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze i specjalistyczne organizowane dla uczniów wymagających szczególnego wsparcia w rozwoju lub pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz zajęcia rewalidacyjne dla uczniów niepełnosprawnych są odpowiednie do rozpoznanych potrzeb każdego ucznia (D)	✓
W szkole lub placówce są realizowane działania antydyskryminacyjne obejmujące całą społeczność szkoły lub placówki (D)	✓
Szkoła lub placówka współpracuje z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi i innymi podmiotami świadczącymi poradnictwo i pomoc uczniom, zgodnie z ich potrzebami i sytuacją społeczną (D)	✓
W szkole lub placówce są prowadzone działania uwzględniające indywidualizację procesu edukacyjnego w odniesieniu do każdego ucznia (B)	✓
W opinii rodziców i uczniów wsparcie otrzymywane w szkole lub placówce odpowiada ich potrzebom (B)	✓
Szkoła lub placówka, organizując procesy edukacyjne, uwzględnia wnioski z analizy wyników sprawdzianu, egzaminu gimnazjalnego, egzaminu maturalnego i egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie oraz innych badań zewnętrznych i wewnętrznych	A
W szkole lub placówce analizuje się wyniki sprawdzianu i egzaminów oraz wyniki ewaluacji zewnętrznej i wewnętrznej. Analizy prowadzą do formułowania wniosków i rekomendacji, na podstawie których planuje się i podejmuje działania (D)	✓
Działania prowadzone przez szkołę lub placówkę są monitorowane i analizowane, a w razie potrzeby modyfikowane (D)	✓
W szkole lub placówce wykorzystuje się wyniki badań zewnętrznych (B)	✓
W szkole lub placówce prowadzi się badania odpowiednio do potrzeb szkoły lub placówki, w tym osiągnięć uczniów i losów absolwentów (B)	✓

Wnioski

1. Liceum przygotowując ofertę edukacyjną szkoły, w tym zajęć pozalekcyjnych, podejmuje efektywną współpracę z licznymi instytucjami i podmiotami świadczącymi poradnictwo i pomoc odpowiednio do zdiagnozowanych potrzeb uczniów.
2. Zakres i formy proponowanych zajęć pozalekcyjnych przyczyniają się do rozwijania zainteresowań i uzdolnień młodzieży oraz licznych sukcesów uczniów w olimpiadach i konkursach, plasując szkołę wysoko wśród innych tego typu.
3. W szkole prowadzi się różnorodne badania wewnętrzne i wykorzystuje wyniki badań zewnętrznych do podnoszenia efektów kształcenia.
4. Szkoła bada losy swoich absolwentów, a uzyskane informacje wykorzystuje do doskonalenia procesu edukacyjnego i motywowania licealistów do podejmowania wyzwań i wzmacniania wiary we własne możliwości.
5. W liceum w różny sposób prowadzona jest diagnoza osiągnięć nowych uczniów, natomiast grupa nauczycieli prowadzi te działania systematycznie.
6. Wdrażane przez nauczycieli wnioski z monitorowania i analizowania bieżących osiągnięć uczniów przekładają się na rosnące tendencje rozwojowe z prawie wszystkich przedmiotów objętych egzaminem zewnętrznym.

Wyniki ewaluacji

Wymaganie:

Uczniowie nabywają wiadomości i umiejętności określone w podstawie programowej

Stan oczekiwany:

Zmiany w zewnętrznym świecie powodują konieczność właściwego przygotowania uczniów do nowej rzeczywistości, dlatego dla sukcesu indywidualnego i społecznego uczniowie i uczennice powinni nabywać kompetencje określone w podstawie programowej. Stopień, w jakim są one nabywane, zależy od skuteczności monitorowania tego procesu oraz wykorzystania informacji o osiągnięciach z poprzedniego etapu edukacyjnego.

Poziom spełnienia wymagania: B

Wyniki przeprowadzonej ewaluacji dla wymagania:

Uzyskiwane, w różny sposób, informacje dotyczące osiągnięć uczniów z poprzedniego etapu edukacyjnego wpływają na organizację procesu edukacyjnego oraz dostosowanie oferty edukacyjnej szkoły do potrzeb nowych uczniów. Nauczyciele umożliwiają licealistom kształtowanie kluczowych umiejętności zawartych w podstawie programowej kształcenia ogólnego oraz uwzględniają zalecane warunki i sposoby jej realizacji.

Powszechnie podejmowane działania, wynikające z monitorowania i analizowania bieżących osiągnięć licealistów, wpływają na wyzwalanie aktywności uczniów, rozwijanie ich uzdolnień oraz organizowanie wsparcia adekwatnie do potrzeb. Podejmowane działania wpływają na wysoki poziom efektów nauczania i rosnące tendencje rozwojowe z większości przedmiotów maturalnych. Kształtowane umiejętności pozwalają uczniom na osiąganie sukcesów w różnych dziedzinach, a absolwentom na kontynuowanie edukacji na wybranych uczelniach wyższych. Uczniowie są zadowoleni z uzyskiwanych wyników w nauce, w konkursach i olimpiadach oraz z rozwijanych w szkole zainteresowań i talentów.

Obszar badania: W szkole lub placówce realizuje się podstawę programową uwzględniając osiągnięcia uczniów z poprzedniego etapu edukacyjnego

Z analizy danych zastanych oraz wypowiedzi dyrektora wynika, że na początku roku szkolnego część nauczycieli prowadzi diagnozy wstępne dotyczące wiadomości i umiejętności nowych uczniów, w ramach swoich przedmiotów, w formie:

- „testów na wejściu” przeprowadzanych we wszystkich klasach pierwszych (z języka angielskiego i matematyki oraz języka polskiego),
- testów z przedmiotów prowadzonych w zakresie rozszerzonym (z historii i wiedzy o społeczeństwie),
- testów sprawności fizycznej z wychowania fizycznego (szybkość - bieg na 60 m, wytrzymałość - test Coopera, skoczność - skok w dal z miejsca i z rozbiegu).

W tym celu wykorzystują testy opracowane w zespołach nauczycielskich, testy z Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Kaliszu lub innych autorów.

Rozpoznawane są również osiągnięcia, potrzeby i możliwości pierwszoklasistów na podstawie dokumentacji (np. opinii i orzeczeń poradni psychologiczno-pedagogicznej, świadectw w zakresie osiągnięć na konkursach i działalności społecznej oraz wyników egzaminu gimnazjalnego), badań ankietowych dotyczących zajęć do wyboru przez uczniów na lekcjach wychowania fizycznego oraz przesłuchań w celu wyłonienia kandydatów na nowych członków chóru szkolnego.

Uzyskane informacje wykorzystywane są przez nauczycieli do modyfikowania pracy w „rozkładach materiału nauczania”, z uwzględnieniem doskonalenia umiejętności sprawiających uczniom trudności, planowania indywidualnej pracy z uczniami, wyboru podręczników, zeszytów ćwiczeń, zakwalifikowania uczniów do grup ze względu na poziom zaawansowania umiejętności językowych. Wiedza o oczekiwaniach i uzdolnieniach młodzieży przydatna jest przy wprowadzaniu nowych dyscyplin z wychowania fizycznego na zajęciach do wyboru (np. Nordic Walking i Rugby Tag), tworzeniu dodatkowej oferty np. Sportowych Poniedziałków, „klasy akademickiej” z fizyki, organizowaniu zajęć dodatkowych (np. rozwijających zainteresowania muzyczne) oraz przygotowywaniu uczniów do konkursów, olimpiad i zawodów. Uczniowie aktywni społecznie zachęceni są do działalności w samorządzie uczniowskim, przedsiębiorstwie szkolnym, bibliotece, wolontariacie i Szkolnym Klubie Europejskim. Informacje z diagnoz przedmiotowych (język angielski) są wstępem dla grupy nauczycieli do planowego monitorowania postępów uczniów i prowadzą do dokonania ponownej diagnozy umiejętności po pierwszym roku nauki.

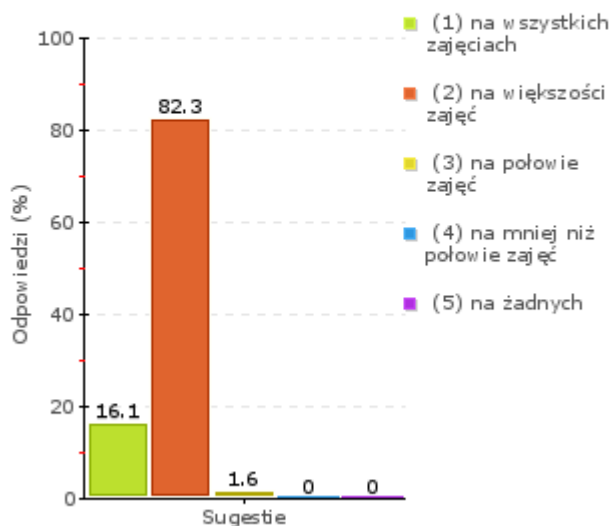
Obszar badania: Podstawa programowa jest realizowana z wykorzystaniem zalecanych warunków i sposobów jej realizacji

Nauczyciele umożliwiają licealistom kształtowanie kluczowych umiejętności zawartych w podstawie programowej kształcenia ogólnego dla czwartego etapu edukacyjnego. W ich opinii na wszystkich lekcjach rozwijają umiejętność komunikowania się w języku ojczystym, uczenia się oraz odkrywania swoich zainteresowań i przygotowania do dalszej edukacji. Na większości lub wszystkich tworzą warunki do pracy zespołowej (98,4%), kształtowania myślenia matematycznego (90,3%), naukowego (85,5%), posługiwania się nowoczesnymi technologiami informacyjno-komunikacyjnymi (88,7%) oraz czytania (85,5%), co przedstawiają wykresy 1j - 5j. Na obserwowanych lekcjach najczęściej u młodzieży kształtowano umiejętność pracy zespołowej, natomiast nie zaobserwowano posługiwania się nowoczesnymi technologiami informacyjno-komunikacyjnymi, w tym także dla wyszukiwania i korzystania z informacji. Ponadto kształtowane były umiejętności wyszukiwania, selekcjonowania i analizy informacji (Tab. 1). Nauczyciele deklarują

systematyczne uwzględnianie zalecanych warunków i sposobów realizacji podstawy programowej ustalonej dla danych zajęć edukacyjnych (Tab. 2). Obserwacje lekcji wskazują na spójność procesów edukacyjnych z zalecanymi warunkami i sposobami realizacji podstawy programowej oraz wypowiedziami nauczycieli (Tab. 3 i 4).

Jak często daje Pan/i swoim uczniom możliwość kształtowania poniższych umiejętności: umiejętność pracy zespołowej AN

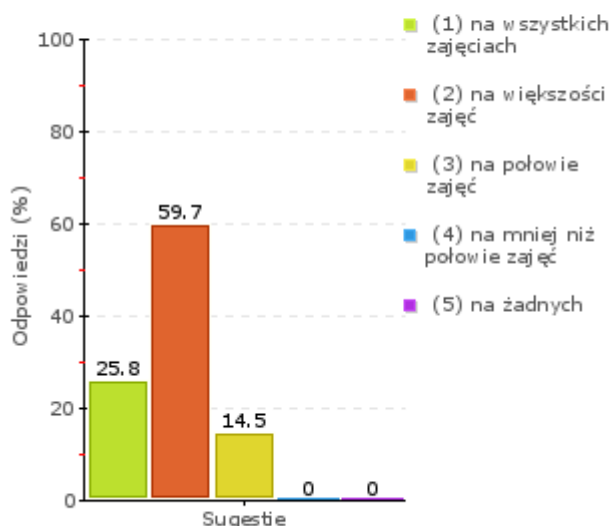
Liczebność: 62

Wykres 1j

Jak często daje Pan/i swoim uczniom możliwość kształtowania poniższych umiejętności: myślenie naukowe – umiejętność formułowania wniosków opartych na obserwacjach empirycznych dotyczących przyrody i społeczeństwa AN

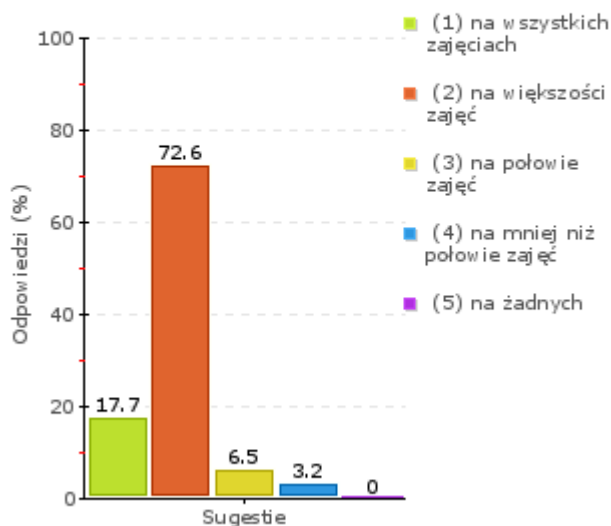
Liczebność: 62

Wykres 3j

Jak często daje Pan/i swoim uczniom możliwość kształtowania poniższych umiejętności: myślenie matematyczne – umiejętność wykorzystania narzędzi matematyki w życiu codziennym oraz formułowania sądów opartych na rozumowaniu matematycznym AN

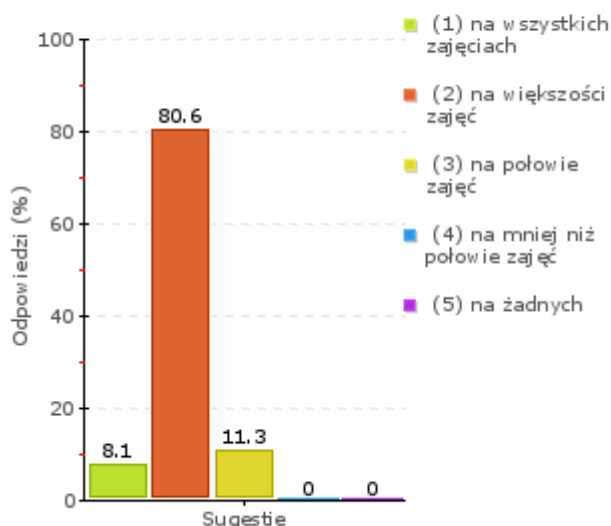
Liczebność: 62

Wykres 2j

umiejętność posługiwania się nowoczesnymi technologiami informacyjno-komunikacyjnymi AN

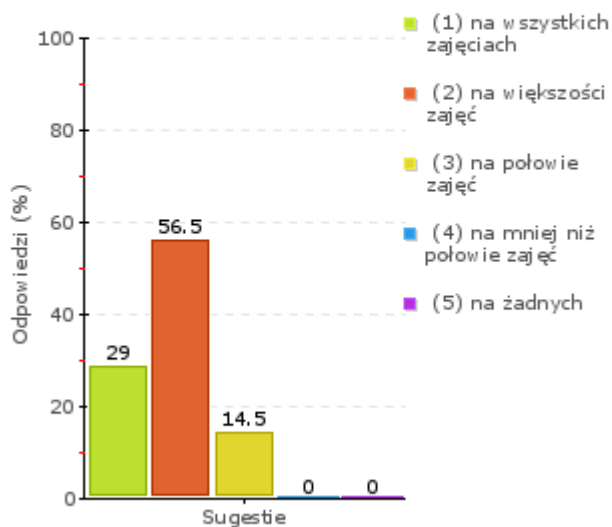
Liczebność: 62

Wykres 4j

Jak często daje Pan/i swoim uczniom możliwość kształtowania poniższych umiejętności:
czytanie – umiejętność rozumienia,
wykorzystywania i przetwarzania tekstów
AN

Liczebność: 62

Wykres 5j

Typ pytania: Pytanie wielokrotnego wyboru

Treść pytania: Które z najważniejszych umiejętności, opisanych w podstawie programowej dla danego etapu kształcenia były kształtowane u uczniów podczas lekcji? [OZ] (9788)

Ogólna liczba respondentów biorących udział w badaniu: 9

Tab.1

Numer odpowiedzi	Treść odpowiedzi	Częstość	Procent
1	czytanie	6 / 3	66.7 / 33.3
2	myślenie matematyczne	2 / 7	22.2 / 77.8
3	myślenie naukowe	1 / 8	11.1 / 88.9
4	umiejętność komunikowania się w języku ojczystym i w języku obcym, zarówno w mowie, jak i piśmie	6 / 3	66.7 / 33.3
5	umiejętność posługiwania się nowoczesnymi technologiami informacyjno-komunikacyjnymi, w tym także dla wyszukiwania i korzystania z informacji	0 / 9	0 / 100
6	umiejętność uczenia się	4 / 5	44.4 / 55.6
7	umiejętność pracy zespołowej	8 / 1	88.9 / 11.1
8	inne, jakie?	4 / 5	44.4 / 55.6

Typ pytania: Pytanie otwarte

Treść pytania: Które z zalecanych sposobów i warunków realizacji podstawy programowej wykorzystuje Pan/i systematycznie? [AN] (7392)

Ogólna liczba respondentów biorących udział w badaniu: **62**

Tab.2

Numer	Treść odpowiedzi
1	mobilizowanie uczniów do generowania własnych pomysłów, rozwiązań
2	organizowanie pozalekcyjnych form nauki
3	przygotowanie uczniów do życia w społeczeństwie informacyjnym
4	uczenie się dzieci poprzez zabawę
5	wykorzystanie mediów edukacyjnych
6	wykorzystanie zdobytej wiedzy w praktyce
7	zadbanie o infrastrukturę (uczenie się i zapewnić bezpieczeństwa)
8	kształtowanie edukacji prozdrowotnej
9	kreowanie świadomego odbiorcy współczesnej kultury
10	uczenie się poprzez doświadczanie, wycieczki, wyjazdy naukowe
11	rozwijanie postaw obywatelskich i demokratycznych

Typ pytania: Pytanie otwarte

Treść pytania: Opisz, jak na lekcji uwzględniane są zalecane warunki i sposoby realizacji podstawy programowej. [OZ] (7563)

Tab.3

Numer	Analiza
1	Nauczyciele prowadzący lekcje: • wykorzystywali wyposażenie szkoły w salę do zajęć tanecznych, pracownię fizyczną, • doskonalili umiejętność rozumienia tekstu ze słuchu • wykorzystywali różne formy realizacji przydzielonych zadań (np. analiza tekstu źródłowego, drama), • odwoływali się do pozaszkolnych doświadczeń uczniów oraz problemów środowiska i współczesnego świata, • pokazywali alternatywne rozwiązania, • ograniczali wiedzę encyklopedyczną na rzecz kształtowania u uczniów umiejętności korzystania z różnych źródeł informacji i ich analizy, • ilustrowali omawiane zagadnienia rysunkami, pokazem, demonstracjami, • stymulowali umiejętności samokształcenia i samooceny, • tworzyli sytuacje do inicjowania przez uczniów ćwiczeń gimnastycznych, wykonywania doświadczeń i pomiarów, • rozwijali zainteresowania humanistyczne, • budowali świadomość językową i komunikacyjną uczniów.

Typ pytania: Pytanie otwarte

Treść pytania: Które z zalecanych sposobów i warunków realizacji podstawy programowej wykorzystał/a Pan/i podczas tej lekcji? [WNPO] (7650)

Tab.4

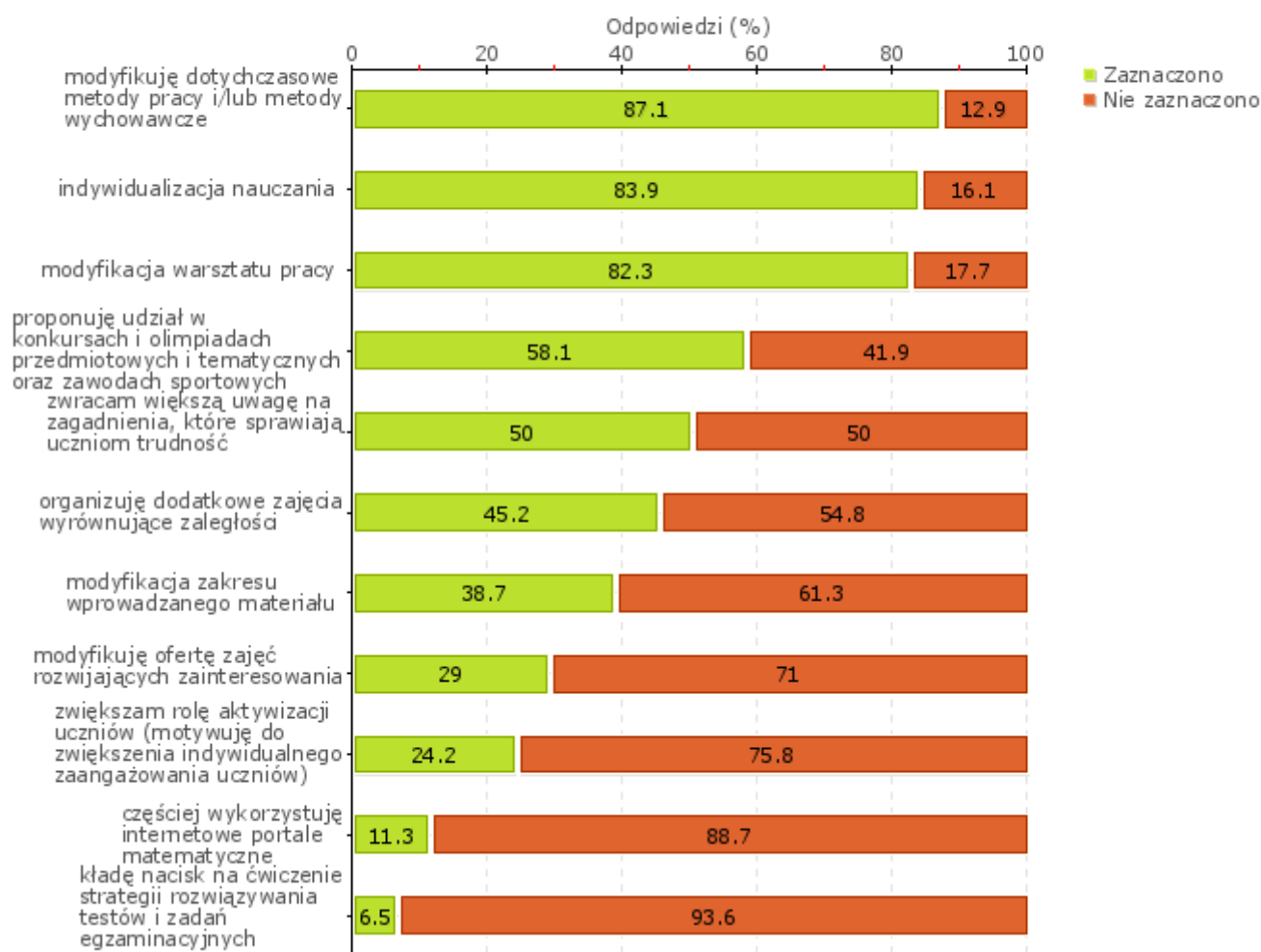
Numer	Treść odpowiedzi
1	poznanie kręgu tradycji narodowej
2	rozwijanie zainteresowań humanistycznych
3	wypowiadanie się w złożonych formach
4	aktywowanie kompetencji językowych, świadomości językowej i komunikacyjnej
5	samodzielność i samokształcenie
6	wdrażanie do ustalania przyczyn i oceny wydarzeń historycznych
7	budowanie umiejętności argumentacji
8	korzystanie z różnych źródeł informacji i ich interpretacja
9	wizualizacja procesów
10	korzystanie z bazy i wyposażenia szkoły
11	tworzenie sytuacji do inicjowania pomysłów uczniów
12	wyciąganie wniosków, analizowanie przyczyn i skutków
13	odwoływanie się do własnego regionu

Obszar badania: W szkole lub placówce monitoruje się i analizuje osiągnięcia każdego ucznia, uwzględniając jego możliwości rozwojowe, formułuje się i wdraża wnioski z tych analiz

W szkole nauczyciele powszechnie i w różny sposób monitorują osiągnięcia licealistów (Wykres 1w), w tym stosując bieżące rozmowy z uczniem, analizowanie ich sukcesów i porażek, sprawdzanie i omówienie pracy domowej, obserwowanie wkładu pracy, zaangażowania i aktywności na lekcji. Monitorowanie postępów licealistów zaobserwowano na lekcjach w stosunku do każdego ucznia, gdy nauczyciele najczęściej zadawali pytania i sprawdzali w jaki sposób uczniowie wykonują zadania i prosili uczniów o podsumowanie (Tab. 1). W wywiadzie nauczyciele uczący w jednym oddziale dodali, że monitorując osiągnięcia młodzieży stosują samoocenę, ocenianie koleżeńskie, wspólne analizowanie zadań sprawiających trudności oraz testy, próbne egzaminy. Wszyscy ankietowani nauczyciele wykorzystują w pracy dydaktycznej wnioski z analizy osiągnięć uczniów, co przedstawia wykres 1o. Uczący w jednym oddziale, w wywiadzie dodali, że wnioski wpłynęły również na: zwiększenie częstotliwości kartkówek, w celu zmniejszenia ilości materiału do sprawdzenia, stosowanie powtórzeń bezpośrednio przed sprawdzianem oraz wprowadzenie systemu plusów i minusów.

W jaki sposób wykorzystuje Pan/i w swojej pracy wnioski z analizy osiągnięć uczniów? AN

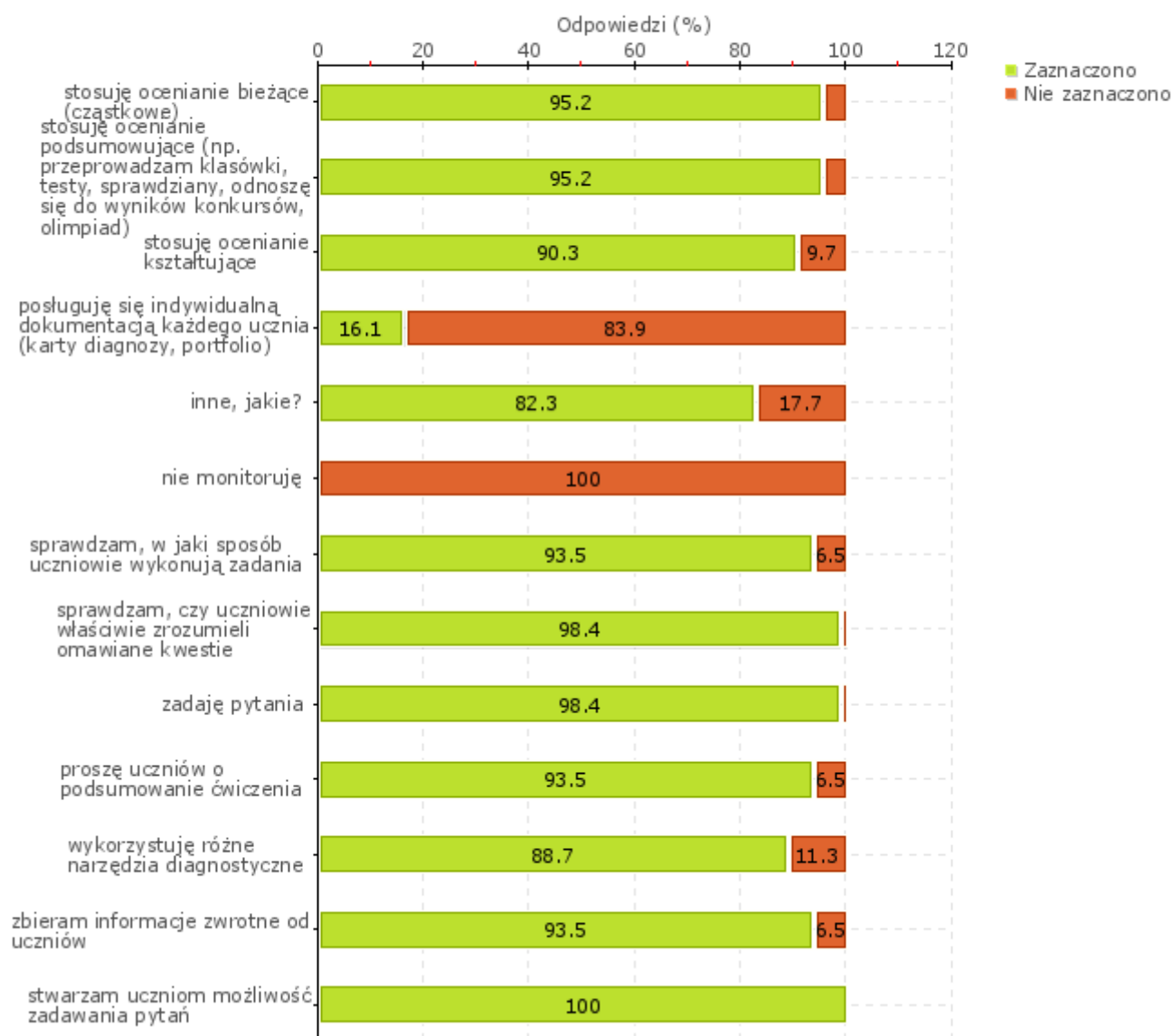
Liczebność: 62

Wykres 1o

W jaki sposób monitoruje Pan/i osiągnięcia uczniów? AN

Liczebność: 62

Wykres 1w

Typ pytania: Pytanie wielokrotnego wyboru

Treść pytania: W jaki sposób nauczyciel monitoruje nabywanie wiedzy i umiejętności przez każdego ucznia podczas lekcji? Proszę zaznaczyć wszystkie zachowania nauczyciela, które wystąpiły na tej lekcji. [OZ] (6884)

Ogólna liczba respondentów biorących udział w badaniu: 9

Tab.1

Numer odpowiedzi	Treść odpowiedzi	Częstość	Procent
1	sprawdza, czy uczniowie właściwie zrozumieli	5 / 4	55.6 / 44.4
2	sprawdza, w jaki sposób uczniowie wykonują zadania	7 / 2	77.8 / 22.2
3	zadaje pytania	9 / 0	100 / 0
4	prosi uczniów o podsumowanie	6 / 3	66.7 / 33.3
5	wykorzystuje techniki badawcze	1 / 8	11.1 / 88.9
6	pyta uczniów, co sądzą o jego sposobie przekazywania wiedzy	0 / 9	0 / 100
7	stwarza uczniom możliwość zadania pytania	3 / 6	33.3 / 66.7
8	inne, jakie?	0 / 9	0 / 100

Obszar badania: Wdrożone wnioski z monitorowania i analizowania osiągnięć uczniów przyczyniają się do wzrostu efektów uczenia się i osiągania różnorodnych sukcesów edukacyjnych uczniów. Wyniki analizy osiągnięć uczniów, w tym uczniów, którzy ukończyli dany etap edukacyjny, potwierdzają skuteczność podejmowanych działań dydaktyczno-wychowawczych

W opinii dyrektora prowadzenie bieżących analiz osiągnięć uczniów wpływa na podejmowanie w szkole skutecznych działań związanych z:

- rozwijaniem zainteresowań i uzdolnień uczniów poprzez:
  - stworzenie „Klasy akademickiej” (26 uczniów z dwóch klas), umożliwiającej uczniom systematyczny udział w zajęciach na Wydziale Fizyki UAM w Poznaniu,
  - założenie Koła Astronomicznego, którego członek zdobył w roku 2012/13 tytuł finalisty, a w następnym laureata w Międzynarodowej Olimpiadzie Astronomii i Astrofizyki,
  - coroczny, aktywny udział uczniów w Szkolnym Konkursie Matematycznym dla uczniów klas I i II (ok. 140 osób),
  - udział w konkursach i olimpiadach matematycznych, chemicznych, historycznych, sportowych, konkursach chórów,
  - prezentację osiągnięć uczniów np. wystawy malarskie np. „Kalisz jakiego nie znamy”, model robota prezentowany na ogólnopolskim konkursie „Elektryzująca pasja”, Tunel optyczny - efekt Olimpiady Innowacji Technicznych i Wynalazczości, który wykorzystywany jest na fizyce podczas zajęć z optyki, a także pomoc w wydaniu książki „Paradoks”,
  - organizowanie zajęć teatralnych np. z profesjonalistami (aktor), co pozwoliło na podjęcie studiów aktorskich,
  - realizację (od września 2014 r.) innowacji pedagogicznych, np. „Doświadczenia fizyczne”, „Laboratorium 23”, pozwalających między innymi na korzystanie z cyklicznych zajęć laboratoryjnych w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Kaliszu,
- tworzeniem warunków do rozwijania inicjatyw młodzieży poprzez przygotowywanie i prezentowanie, przez

nich na lekcjach, zagadnień dla innych licealistów np. quizów, doświadczeń, pokazów, udział w projektach (np. z wos-u) oraz organizowanie debat oksfordzkich.

- poprawą frekwencji (88%, 94%) w wyniku pozytywnego motywowania uczniów, wprowadzenia dodatkowych punktów w systemie ustalania oceny zachowania, wzmocnienia kontaktów z rodzicami, konsultacji z psychologiem szkolnym, ograniczenia wyjazdów na wycieczki, działaniami zespołu wychowawczego,
- małą liczbą zwolnień lekarskich z wychowania fizycznego (ok. 8%), dzięki uwzględnianiu propozycji uczniów przy tworzeniu oferty zajęć do wyboru, aktywnemu udziałowi w projektach („WF z klasą” „Szkoła w Ruchu”) oraz zorganizowaniu „Biegu Wolności Kopernika”, który został wpisany do kalendarza imprez szkolnych,
- modyfikacją warsztatu pracy nauczycieli poprzez:
  - stosowanie metod aktywnych (praca z tekstami kultury, drama, dyskusja problemowa, burza mózgów, analiza SWOT, IBSE (metoda dociekania),
  - wprowadzenie dla uczniów na lekcjach wychowawczych i biologii elementów neurodydaktyki np. aktywizowanie mózgu, zajęcia warsztatowe, mind mapping (mapowanie myśli),
  - wprowadzenie elementów oceniania kształtującego na lekcjach języka polskiego, matematyki, chemii, biologii (recenzowanie prac pisemnych i odpowiedzi ustnych, NaCoBeZu),
  - częstsze stosowanie na lekcjach pracy w grupach, parach,
  - modyfikowanie „rozkładów materiału nauczania” – liczba ćwiczeń, liczba godzin, powtórzeń,
  - wykorzystywanie pracy metodą projektu do prezentacji na szerszym forum np. dla gimnazjalistów (projekty interdyscyplinarne np. „Dzień Ziemi”, „Młodzi dla wolności”),
- niwelowaniem trudności w nauce poprzez spotkania indywidualne z nauczycielem przedmiotu, pozytywne motywowanie, zróżnicowanie zadań, organizowanie dodatkowych terminów poprawy materiału, rozmowa z rodzicami, wzmocnianie uczniów z niską samooceną, prowadzenie zajęć indywidualnych z psychologiem).

Według dyrektora wdrażanie wniosków z nadzoru pedagogicznego dotyczących pełniejszego wykorzystywania wniosków z analizy egzaminów maturalnych na matematyce wpłynęło na wzrost współczynnika łatwości zadań (np. na poziomie podstawowym zadania na dowodzenie własności liczb całkowitych z 0,39 w roku 2011, na 0,48 i 0,52 w kolejnych latach). Efektem wprowadzenia dziennika elektronicznego, jako narzędzia pomocniczego, jest rytmiczne ocenianie bieżące oraz informowanie uczniów i rodziców o postępach. Dużą rolę dyrektor przypisuje zwiększeniu indywidualizacji pracy z uczniem na lekcjach z przedmiotów matematyczno-przyrodniczych oraz na zajęciach dodatkowych, co przełożyło się na zwiększenie liczby laureatów w tych konkursach i olimpiadach przedmiotowych z 7 w roku szkolnym 2012/13 do 15 w roku następnym.

Organizowanie szkoleń dla nauczycieli sprzyja wprowadzaniu elementów neurodydaktyki na lekcjach (np. z technik aktywizacji obu półkul mózgowych). Działania te wpływają na efektywność pracy uczniów, dla których proces nauki i zapamiętywania staje się prostszy, szybszy i przyjemniejszy. Wdrażanie elementów oceniania kształtującego pozytywnie wpływa na motywację i efekty uczenia się, a także sukcesy uczniów w konkursach i olimpiadach przedmiotowych (w 2012/13 -13 laureatów i finalistów, w 2013/14 - 21). Dyrektor dostrzega korzyści związane z wdrażaniem, od bieżącego roku szkolnego, innowacji z chemii „Laboratorium 23”, gdyż powstała w szkole klasopracownia - laboratorium chemiczne, umożliwiającą pracę z uczniami zdającymi chemię na poziomie rozszerzonym.

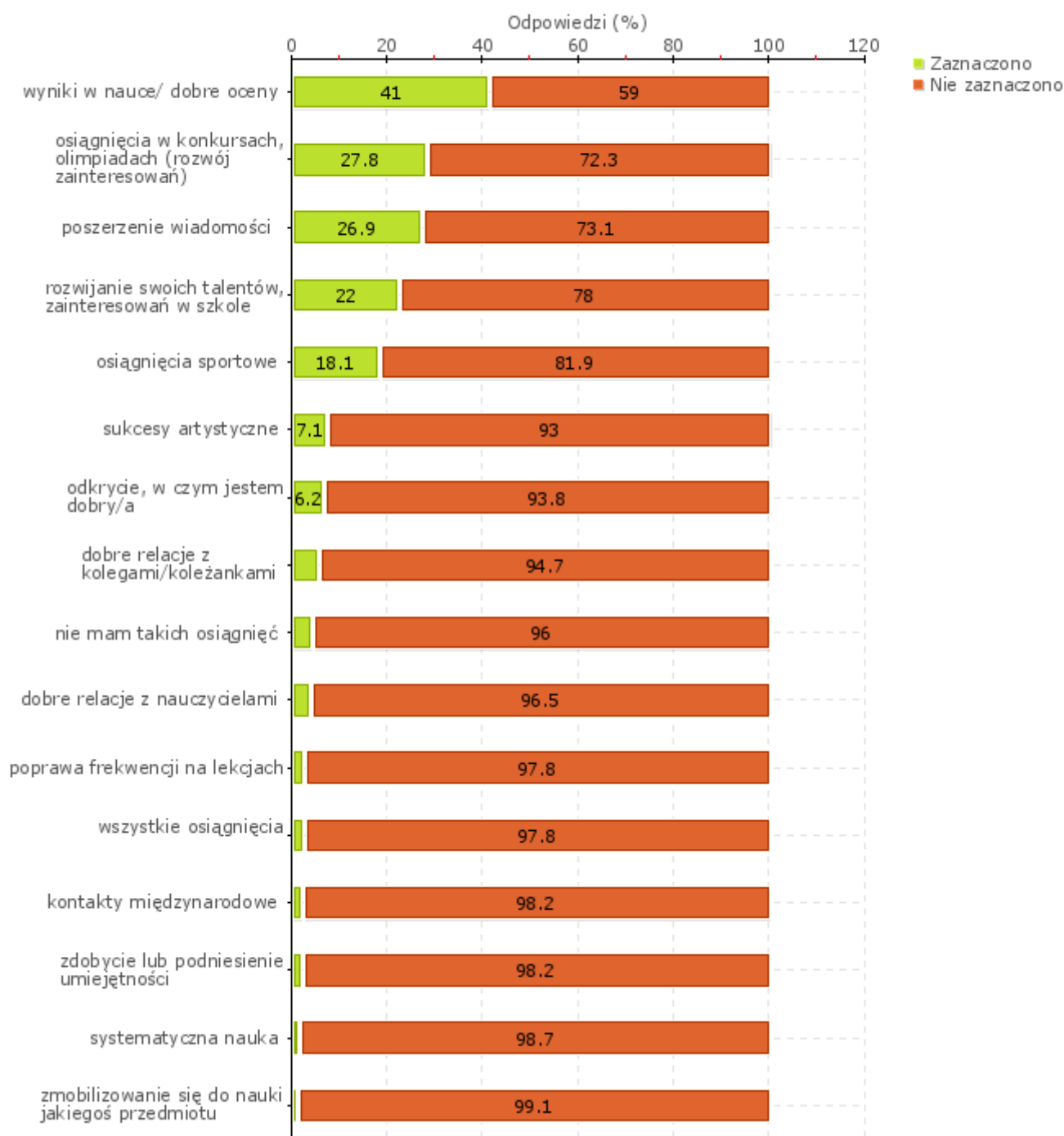
Nauczyciele dostrzegają sukcesy swoich uczniów i potrafią je wskazać. Są to osiągnięcia artystyczne (szkolny teatr „Niby nic”, udział w uroczystościach i imprezach szkolnych oraz miejskich np. La Strada), sportowe (np. pływanie, piłka ręczna), edukacyjne (np. kompetencje językowe) oraz związane z udziałem w konkursach, olimpiadach i w projektach (np. tworzenie filmów). Informacje te w większości pokrywają się z opiniami ankietowanych uczniów, którzy najczęściej zadowoleni są ze swoich sukcesów związanych z nauką

i uzyskiwanymi ocenami, z poszerzeniem wiedzy oraz osiągnięciami w konkursach i olimpiadach (Wykres 1o). Wyniki analizy egzaminów maturalnych, w latach 2012-2014, wyrażone w dziewięciostopniowej ogólnokrajowej skali staninowej z przedmiotów obowiązkowych na poziomie podstawowym są stabilne - stanin 9 najwyższy, na poziomie rozszerzonym utrzymują się na poziomie wysokim (stanin 8, 7), chociaż w 2014 roku z języka polskiego były na poziomie wyżej średnim (stanin 6). Tendencje rozwojowe szkoły z większości przedmiotów maturalnych, na poziomie podstawowym, są rosnące, z wyjątkiem biologii i języka francuskiego. Również tendencje na poziomie rozszerzonym, z wyjątkiem języka polskiego, historii, wiedzy o społeczeństwie i języka niemieckiego są rosnące.

Na przestrzeni ostatnich trzech lat zaobserwowano szczególnie efektywny przyrost wiedzy w zakresie przedmiotów matematyczno - przyrodniczych, a uzyskiwane wyniki maturalne są na poziomie wysokim lub najwyższym. W 2014 roku z języka angielskiego stwierdzono wzrost wyników (około 10%), w porównaniu z wynikami diagnozy wstępnej i testu na koniec klasy pierwszej, we wszystkich obszarach nauczania. Wyniki matur są na poziomie wysokim i najwyższym. Uzyskiwane przez absolwentów wyniki egzaminu maturalnego pozwalają im na podjęcie studiów na wybranych przez siebie prestiżowych uczelniach.

Z których swoich osiągnięć w szkole jesteś szczególnie zadowolony? AMS

Liczebność: 227

Wykres 1o

Obszar badania: Uczniowie odnoszą sukcesy na wyższym etapie kształcenia lub na rynku pracy

Zdaniem nauczycieli i dyrektora liceum rozwija kompetencje potrzebne w dalszym kształceniu lub na rynku pracy takie jak umiejętność autoprezentacji, komunikacji, wystąpień publicznych, zdobywania i wykorzystywania informacji, uczenia się, posługiwania się językami obcymi, posługiwania się technologiami informacyjno-komunikacyjnymi do poszukiwania danych, dokonywania wyboru, argumentacji, pracy społecznej na rzecz innych, współpracy w grupie, zarządzania czasem, rozwijania kompetencji interpersonalnych oraz artystycznych.

Ponadto przywiązuje się wagę do samodzielności, kreatywnego myślenia, przedsiębiorczości, wytrwałości, pracowitości, odpowiedzialności, sumienności, empatii, adekwatnej i wysokiej samooceny, zdrowego stylu życia, rozwijania i odkrywania swoich zainteresowań, nastawienia na rozwój i uczenie się przez całe życie.

Nauczyciele za najbardziej efektywne działania w kształtowaniu tych umiejętności i postaw uznali angażowanie uczniów do udziału w: projektach (np. „Jestem przedsiębiorczy”, „Samorządy mają głos”), programach („Młodzieżowe przedsiębiorstwo” z wykorzystaniem platformy internetowej, „Szkoła promująca zdrowie”), debatach oksfordzkich, wymianie międzynarodowej, konkursach i olimpiadach np. „Matematyka bez granic”, Turnieju Piłki Koszykowej o Puchar im. Kazimierza Paszyna (mecz uczniowski drużyn z I i III LO). Sprzyja im także uczestnictwo w zajęciach kół zainteresowań (np. Klubu Filmowego, Teatru „Niby Nic”, chóru), w warsztatach psychologicznych („jak radzić sobie ze stresem?”, „organizacja czasu”), poszukiwanie informacji w bibliografii anglojęzycznej, aktywna współpraca z wyższymi uczelniami, instytucjami i organizacjami (np. Inkubatorem Przedsiębiorczości) oraz angażowanie się licealistów w działania Młodzieżowej Rady Miasta. Wskazali również na skuteczność stosowania elementów coachingu i tutoringu w przygotowaniu uczniów do konkursów, a także udziału w akcjach charytatywnych, wolontariacie (np. WOŚP, Uniwersytet Trzeciego Wieku) oraz organizowanych spotkaniach z absolwentami.

Wymaganie:

Szkoła lub placówka wspomaga rozwój uczniów, z uwzględnieniem ich indywidualnej sytuacji

Stan oczekiwany:

W szkole ukierunkowanej na rozwój uczniów z uwzględnieniem ich indywidualnej sytuacji podejmuje się różnorodne działania, dostosowane do specyfiki i potrzeb środowiska. Powinny być one oparte na diagnozie, a ich skuteczność poddawana refleksji. Ich elementem jest przeciwdziałanie dyskryminacji. Organizując procesy edukacyjne, nauczyciele indywidualizują nauczanie i wspierają uczniów.

Poziom spełnienia wymagania: A

Wyniki przeprowadzonej ewaluacji dla wymagania:

W szkole rozpoznaje się możliwości psychofizyczne i potrzeby rozwojowe oraz sytuację społeczną uczniów i proponuje im się indywidualne wsparcie oraz możliwość rozwoju poprzez udział w zajęciach pozalekcyjnych, wykładach i zajęciach laboratoryjnych organizowanych na uczelniach wyższych. Opracowana oferta szkoły jest nakierowana na zaspokojenie potrzeb i zainteresowań uczniów, uwzględnia posiadaną bazę, kwalifikacje nauczycieli, potrzeby rynku pracy oraz zakres współdziałania z licznymi podmiotami. W szkole są realizowane różnorodne działania antydyskryminacyjne o charakterze profilaktycznym, obejmujące całą społeczność. Nauczyciele indywidualizują proces edukacyjny w odniesieniu do pojedynczego ucznia, jak i zespołu klasowego w zależności od rodzaju realizowanego rozszerzenia. W opinii większości uczniów i ich rodziców, wsparcie otrzymywane w szkole odpowiada ich potrzebom i wpływa na sukcesy uczniów.

Obszar badania: W szkole lub placówce rozpoznaje się możliwości psychofizyczne i potrzeby rozwojowe, sposoby uczenia się oraz sytuację społeczną każdego ucznia

W szkole systemowo rozpoznawane są możliwości psychofizyczne, potrzeby i zainteresowania oraz sytuacja społeczna każdego licealisty. Nauczyciele poinformowali, że służą temu między innymi diagnozy wstępne oraz badania przyrostu wiedzy (np. z języków), analizy dokumentów ucznia (świadectw, opinii i orzeczeń), rozmowy indywidualne z uczniami i ich rodzicami, współpraca z pielęgniarką i psychologiem, obserwacje uczniów w różnych sytuacjach, rozmowy z wychowawcą, ankiety, diagnozy "przedmaturalne" (na poziomie podstawowym i rozszerzonym), analizy bieżącej sytuacji wychowawczej i dydaktycznej. Wśród najważniejszych potrzeb licealistów wymienili potrzebę zaangażowania, działania społecznego, pomocy, akceptacji, samorealizacji, sukcesu, przywództwa, dążenia do świadomego odbioru kultury, poznania, wiedzy, zwiedzania- poszerzania horyzontów, prezentowania się, dzielenia się wiedzą, dociekliwości, współdziałania, tworzenia więzi międzyludzkich, odpowiedzialności za swój rozwój, dzielenia się własną wiedzą, uczciwości, odwagi, ale też radości, zabawy, odreagowania, empatii, dobrych relacji, bycia potrzebnym.

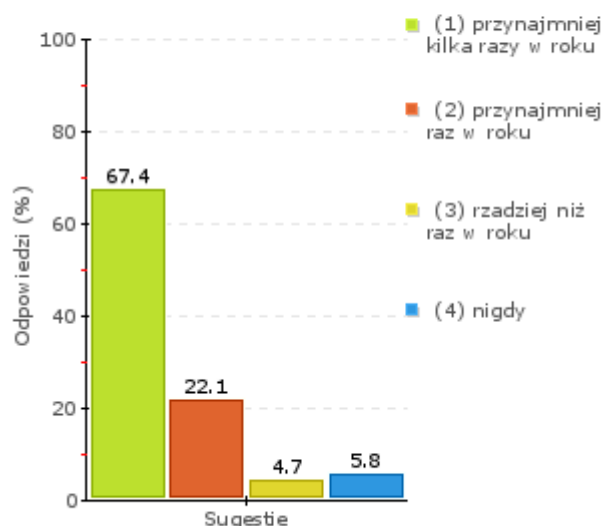
Dyrektor poinformował, że w ostatnich trzech latach, po rozpoznaniu potrzeb i możliwości, wsparciem objęto: w roku szkolnym 2012/2013 - 60 uczniów, 2013/2014 - 118 uczniów, a w 2014/2015 - 122 uczniów. Dla tych

licealistów utworzono zespoły wspierające uczniów z trudnościami w uczeniu się i ze zdiagnozowanymi dysfunkcjami, dostosowano ćwiczenia, uruchomiono zajęcia rozwijające zainteresowania, wdrożono program wsparcia laureatów konkursów, zorganizowano indywidualną opiekę psychologa szkolnego.

W opinii większości rodziców (89,5 %) nauczyciele rozmawiają z nimi o możliwościach i potrzebach (Wykres 1j), oraz kierunkach rozwoju ich dzieci (Wykres 2j). Jest jednak niewielka grupa rodziców, która wyraża odmienne zdanie.

Czy nauczyciele rozmawiają z Panią/Panem o możliwościach i/lub potrzebach Pani/Pana dziecka? AR

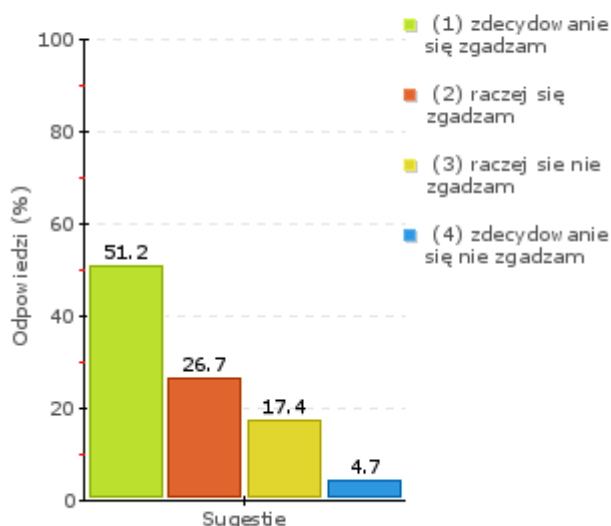
Liczebność: 86

Wykres 1j

Czy zgadza się Pan(i) z poniższymi zdaniem, czy też nie? Nauczyciele uczący moje dziecko, rozmawiają ze mną na temat możliwości rozwoju mojego dziecka AR

Liczebność: 86

Wykres 2j

Obszar badania: Zajęcia rozwijające zainteresowania i uzdolnienia, zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze i specjalistyczne organizowane dla uczniów wymagających szczególnego wsparcia w rozwoju lub pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz zajęcia rewalidacyjne dla uczniów niepełnosprawnych są odpowiednie do rozpoznanych potrzeb każdego ucznia

Działania podejmowane w szkole w odniesieniu do rozpoznanych potrzeb i sytuacji uczniów są adekwatne, a oferta zajęć pozalekcyjnych jest dostosowana do potrzeb większości uczniów. Dyrektor stwierdził, że tworząc ofertę edukacyjną kieruje się oczekiwaniami uczniów i ich rodziców, zainteresowaniami licealistów, posiadaną bazą dydaktyczną, kwalifikacjami nauczycieli oraz sytuacją na rynku pracy i wynikającymi z niej zainteresowaniami określonymi rozszerzeniami. W szkole prowadzone są liczne zajęcia rozwijające (np. chór, warsztaty teatralne) i wspierające (np. dydaktyczno-wyrównawcze) oraz działania wspomagające uczniów w formie indywidualnego poradnictwa psychologicznego, rozmów wspierających i terapeutycznych, treningów relaksacyjnych, oddziaływania psychokorekcyjnego zmierzającego do zmiany nawyków i postaw, pracy nad rozwojem osobistym, wspierania w rozwoju w określonych dziedzinach, wytyczania celów adekwatnych do posiadanych możliwości, odkrywania zasobów, potencjału ucznia, pogłębiania refleksyjności i samoświadomości. Tworzone są warunki do udziału uczniów w konkursach, olimpiadach, wycieczkach edukacyjnych, zajęciach

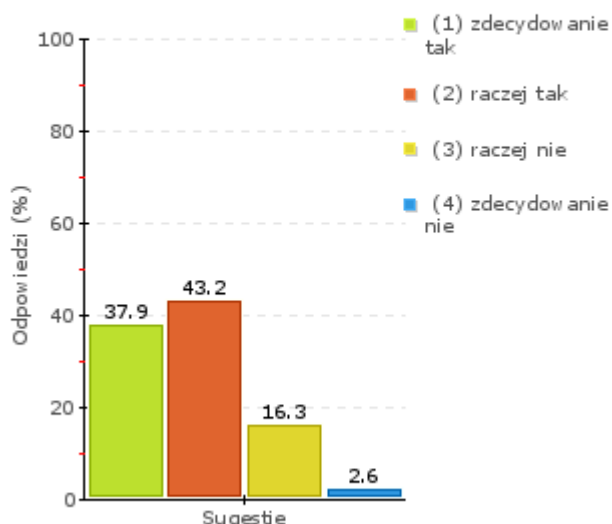
laboratoryjnych lub wykładach na wyższych uczelniach. Z informacji przekazanej przez dyrektora około 10 % (w roku szkolnym 2011/2012) do 20 % (w roku 2014/2015) uczniów nie uczestniczy w zajęciach pozalekcyjnych. Są to pojedynczy uczniowie ze wszystkich klas, którzy mają trudny dojazd do szkoły (duża odległość, ograniczenia połączeń PKS) lub uczestniczą w treningach lub zajęciach poza szkołą.

W pracy z uczniami nauczyciele stosują różne formy i metody pracy dostosowane do zespołu klasowego, indywidualnie wspierają uczniów (chorych, mających problemy, uzdolnionych), wykorzystują umiejętności i zainteresowania uczniów oraz ich wiedzę zdobytą poza szkołą, aktywizują licealistów, przydzielając role zgodnie z ich predyspozycjami. Indywidualizują proces uczenia się (tempo pracy, wybór dodatkowych zadań do wykonania), tworzą warunki do pracy zespołowej oraz samodzielnego wyboru metody rozwiązania zadania. Wielu nauczycieli zwraca uwagę uczniów na treści i typy zadań, które wystąpią na egzaminie maturalnym, wskazując na ich wykorzystanie.

W opinii 82,3 % ankietowanych rodziców zajęcia pozalekcyjne w szkole są dostosowane do potrzeb ich dzieci (Wykres 3j). Oferta zajęć pozalekcyjnych odpowiada zainteresowaniom 77,6 % uczniów (Wykres 2j), a zdaniem 81,1 % licealistów wspomaga ich w nauce (Wykres 1j). Analiza porównawcza danych statystycznych uzyskanych w badanym liceum w porównaniu z innymi jednostkami tego typu wskazuje na różnicę istotną statystycznie na korzyść szkoły, zarówno w wypowiedziach rodziców jak i uczniów.

Pomyśl o tym, w jaki sposób nauczyciele pomagają Ci się uczyć. Czy zgadzasz się z poniższymi zdaniami?
W mojej szkole są zajęcia pozalekcyjne, które pomagają mi w nauce. AMS

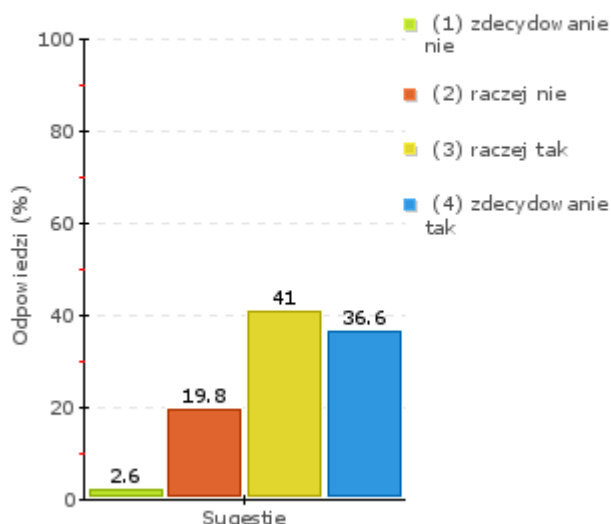
Liczebność: 227

Wykres 1j

W mojej szkole są zajęcia pozalekcyjne, które mnie interesują. AMS

Liczebność: 227

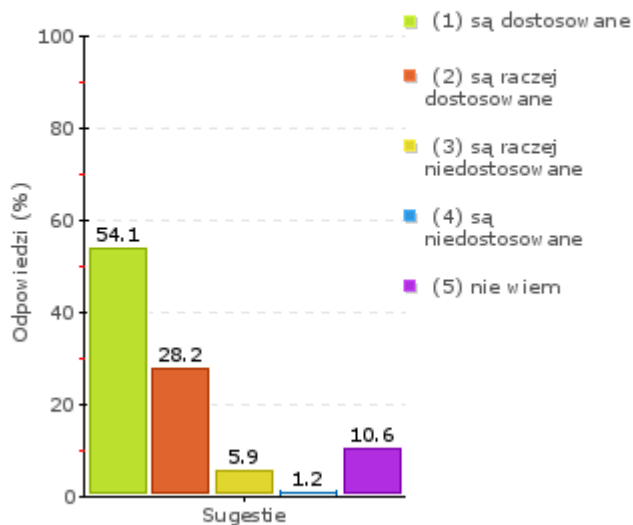

Wykres 2j

W jakim stopniu zajęcia pozalekcyjne w tej szkole są dostosowane do potrzeb Pani/Pana dziecka? AR

Liczebność: 86

Wykres 3j

Obszar badania: W szkole lub placówce są realizowane działania antydyskryminacyjne obejmujące całą społeczność szkoły lub placówki

W szkole prowadzone są działania antydyskryminacyjne adekwatne do jej specyfiki, kierowane do wszystkich uczniów liceum i wdrażane przez wszystkich nauczycieli (Wykres 1w). Z danych uzyskanych w badaniu wynika, że w szkole nie występowały przypadki dyskryminacji. Wszystkie podejmowane działania miały na celu zwrócenie uwagi społeczności szkolnej, że takie zjawiska istnieją w otaczającym świecie i należy im przeciwdziałać. Liceum postawiło zatem na rozwijanie empatii postulowanej również przez rodziców, jako element działań wychowawczych. W związku z tym podejmowano liczne działania zarówno z inicjatywy nauczycieli jak i uczniów. Wybrane przykłady działań:

- pisanie listów w ramach Amnesty International,
- włączenie się w akcje charytatywne: Góra Grosza, Szlachetna Paczka, WOŚP, Adopcja na odległość,
- realizacja projektów edukacyjnych np. czytanie książek dzieciom w ramach projektu: "Poczytaj mi Przyjacielu",
- inicjatywy szkolnego koła wolontariatu, np. mecz „Kopernik kontra reszta świata”,
- organizacja pomocy dzieciom w nauce w świetlicy socjoterapeutycznej S.S. Doroteuszek,
- praca z Fundacją „ Mocni Miłością”, „Dzieciom Pomagaj” i Domem Pomocy Społecznej w Kaliszu – pomoc podopiecznym w codziennych sytuacjach, tworzenie przez uczniów lalek, maskotek z przeznaczeniem dla dzieci, przygotowanie koncertu z okazji Roku Juliana Tuwima,
- przygotowanie wystaw okolicznościowych przeciwdziałających dyskryminacji - „Światowy Dzień Osób Starszych”, „Światowy Dzień Białej Laski”, „Dzień Seniora”, „Dzień Dziwaka”, „Dzień Osób Nieśmiałych”,
- mini-wykłady uczniów w ramach cyklicznych spotkań „Biblioteka (nie) od święta”, np. „BitCoin, czyli o kryptowalucie”, „Mnemotechniczne techniki zapamiętywania”, „Od Cezara i Hitlera, czyli jak i po

co szyfrować”, „Stenografia – pisanie z prędkością światła”, „Numizmatyka”, „Historia książki średniowiecznej”, „Sztuka zdegenerowana”,

- udział w akcjach, np. „Światowy Dzień Choroby Alzheimera”, „Światowy Dzień Wiedzy o Autyzmie”. „Dzień Osób z Chorobą Parkinsona”, Światowy Dzień Chorych na Hemofilię”, „Dzień Jedności Ukrainy”, "Marsz Żywych",

- udział w konkursie organizowanym przez MDK Kalisz - „Wolność bez nałogów”,

- warsztaty prowadzone przez psychologa szkolnego na tematy: „Antydyskryminacji”, „Autoagresji”, „Autyzmu”,

- organizowanie wymiany międzynarodowej - przełamywanie stereotypów, kształtowanie postawy tolerancji i tożsamości europejskiej oraz szacunku dla wielokulturowości,

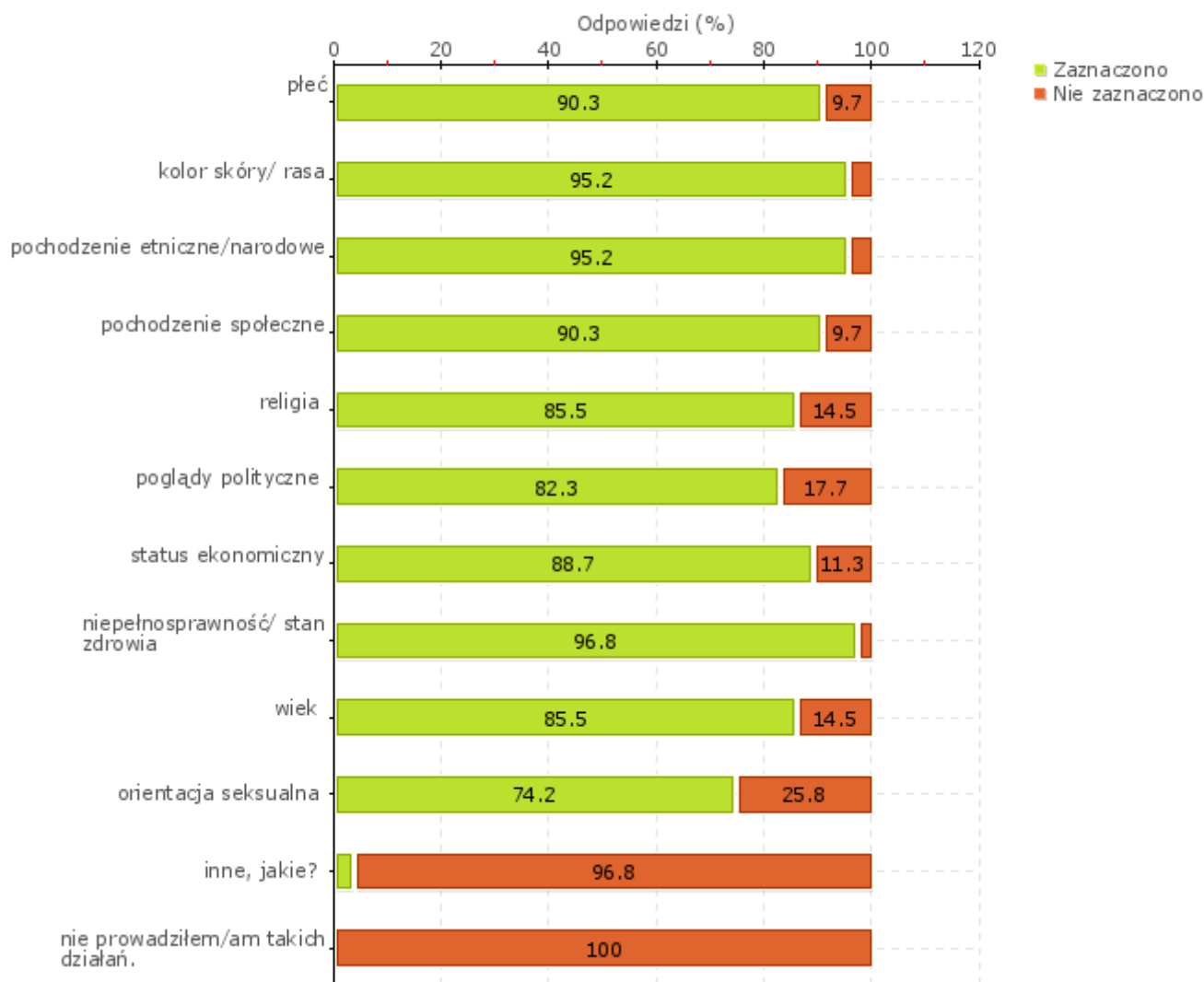
- przeprowadzenie cyklu wykładów dla młodzieży, np. "Uwaga Nadwaga".

Nauczyciele wskazali również na realizowaną tematykę lekcji ze swojego przedmiotu lub lekcji wychowawczych (np. wykorzystanie analizy wybranych lektur do poruszenia problematyki dyskryminacji, kształtowania postaw wobec ludzi starych, chorych, niepełnosprawnych) oraz organizowane zajęcia integracyjne zarówno w klasach, jak i w szkole.

Rodzice i licealiści uczestniczący w wywiadach jednogłośnie podkreślali, że w szkole otrzymują wsparcie w trudnych sytuacjach, wszyscy są równo traktowani oraz panują dobre relacje w stosunkach między nauczycielami, uczniami i rodzicami.

Czy w tym i poprzednim roku szkolnym podejmował/a Pan/i działania antydyskryminacyjne uwzględniające następujące przesłanki? Proszę wybrać z poniższych. AN

Liczebność: 62

Wykres 1w

Obszar badania: Szkoła lub placówka współpracuje z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi i innymi podmiotami świadczącymi poradnictwo i pomoc uczniom, zgodnie z ich potrzebami i sytuacją społeczną

Szkoła adekwatnie do potrzeb i sytuacji społecznej swoich uczniów współpracuje z licznymi instytucjami, które wspomagają ją w rozwijaniu zainteresowań, aktywności społecznej oraz udzielają pomocy psychologiczno-pedagogicznej i profilaktycznej (Tab. 1). Dyrektor szkoły i nauczyciele wskazali na bardzo szeroki wachlarz instytucji współpracujących ze szkołą, wymienili wiele korzyści wynikających z tego współdziałania zarówno dla uczniów, jak i dla szkoły. Wśród tych podmiotów wymienili:

- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Kaliszu – współpraca ta dotyczy konsultowania zapisów opinii, zasięgania informacji o problemach uczniów przez szkolnego psychologa, udzielania uczniom specjalistycznej pomocy (terapia pedagogiczna), udzielania wsparcia wychowawcom przy rozwiązywaniu problemów wychowawczych oraz dostosowaniu warunków na maturze.
- Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej - w efekcie współpracy licealiści otrzymują wiedzę w zakresie planowania kariery zawodowej, określania predyspozycji zawodowych, rozwijania umiejętności interpersonalnych. Uczestniczą w warsztatach z zakresu doradztwa zawodowego.
- Polskie Towarzystwo Historyczne oddział w Kaliszu –współpraca dotyczy organizacji konkursów historycznych, realizacji projektów „Młodzi dla wolności”, „Kalisz 1914”, kształtowania aktywności młodzieży w Kole Przyjaciół Nauk. Licealiści uczą się pracy w grupie, radzenia sobie ze stresem, podejmowania inicjatyw edukacyjnych, rozwijają swoje zainteresowania.
- Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze - uczniowie biorą udział w rajdach, uczą się zdrowego spędzania czasu wolnego, poznają walory krajoznawcze rejonu.
- Kaliskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk - uczniowie współtworzą młodzieżową grupę TPN, uczestniczą w sesjach popularnonaukowych, konferencjach, prelekcjach, grach ulicznych. Licealiści uczą się analizy, interpretacji utworów, poszerzają zakres wiedzy z przedmiotu.
- Szkoły wyższe: Uniwersytet Wrocławski, UAM w Poznaniu, Uniwersytet Opolski, PWSZ w Kaliszu, Uniwersytet Zielonogórski - efektem są wyjazdy uczniów na wykłady, utworzenie klasy akademickiej, udział w konkursach, warsztatach, wykładach prowadzonych przez absolwentów, prezentacjach. Przygotowują się do prowadzenia pracy naukowej, badawczej. Korzystają z bazy uczelni, laboratoriów, zaplecza naukowego, nowoczesnej technologii oraz bazy sportowej.
- Ośrodek Kultury Leśnej w Gołuchowie - efektem jest współorganizowanie, od wielu lat "Dnia Ziemi", a uczniowie pracując metodą projektu prezentują efekty swojej pracy, dzielą się swoją wiedzą i umiejętnościami, uczą zachowań ekologicznych. Uczniowie uzupełniają swoje wiadomości o parku, trendach w nauce, ekologii i biologii.
- Komenda Policji w Kaliszu, KARAN i Straż Miejska – liceum otrzymuje wsparcie w realizacji programu profilaktycznego i wychowawczego szkoły, szkolenia antynarkotykowe i o zagrożeniach cyberprzemocą. Uczą się zachowań wobec zagrożeń płynących ze strony środków uzależniających, oceny zjawisk i zagrożeń, budują prawidłowe postawy asertywności.
- Centrum Kultury i Sztuki w Kaliszu – stworzyło możliwość udziału w spektaklach, wydarzeniach filmowych i przeglądach. Licealiści uczą się wrażliwości kulturalnej, krytycyzmu kulturowego. Uczestniczyli w realizacji projektu "La Strada", brali udział w warsztatach teatralnych, realizowali pasje artystycznych.
- Stowarzyszenie Rodzina Katyńska – szkoła sprawuje opiekę nad sztandarem Stowarzyszenia. Poprzez kontakt z członkami stowarzyszenia w ramach realizacji projektów historycznych uczniowie mają możliwość edukacji historycznej w formie pozalekcyjnej. Uczniowie uczą się właściwych postaw, szacunku i poczucia odpowiedzialności za ojczyznę i ludzi starszych.
- Polskie Towarzystwo Historyczne o. w Kaliszu – efektem jest wspólna realizacja projektów historycznych i konkursów, np. Konkursu Wiedzy o Powstaniu Wielkopolskim, Wiedzy o Powstaniu Styczniowym, Konkursu Historycznego Kalisz 1914, projektu z okazji 750 -lecia lokacji Miasta Kalisza, projektu "Młodzi dla Wolności – 25 lat demokracji w Polsce" oraz corocznych projektów i konkursów w ramach edycji Dni Dziedzictwa Kulturowego.

- Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Kaliszu – 4 nauczycieli liceum jest doradcami, stąd na terenie szkoły odbywają się konferencje, warsztaty, w których udział biorą nauczyciele tego liceum, doradcy są inicjatorami różnych działań, np. diagnoz, konkursów, które odbywają się na terenie liceum. Młodzież uczestniczy w kursie dla wychowawców obozów i kolonii letnich, co jest przydatne w dalszym ich życiu.
- Ośrodek Szkolno- Wychowawczy nr 1 w Kaliszu – uczniowie szkoły wspierają dzieci z ośrodka, poświęcając swój czas w ramach wolontariatu, ucząc się empatii i utrwalając kompetencje społeczne, włączając się w realizację projektów „Uczymy się od Janusza Korczaka”, „Mali i duzi”.
- Pomaturalne Studium Animatorów Kultury, Teatr im. W. Bogusławskiego w Kaliszu – wychodzą naprzeciw potrzebom kulturalnym szczególnie uczniów zrzeszonych w Teatrze "Niby Nic", wspomagają edukację teatralną, udzieliły wsparcia przy organizacji „Przeglądu Monodramów”
- Biblioteka Publiczna w Kaliszu, Książnica Pedagogiczna, Archiwum Państwowe, Muzeum Okręgowe Ziemi Kaliskiej - szeroka współpraca przy realizacji projektów i konkursów historycznych(np. Kalisz 1914), licealiści biorą udział w lekcjach muzealnych, współpracują w organizacji Festiwalu nauki "Copernicus Science", rajdu „Bursztynowym Szlakiem”. Uczniowie zyskują kontakt z „żywym” dziełem sztuki, biorą udział w wernisażach, spotkaniach z artystami, twórcami.
- Filharmonia Kaliska – współpraca w ramach realizacji lekcji Wiedzy o Kulturze, tworzenie warunków do edukacji poprzez sztukę, umożliwienie młodzieży udziału w koncertach, warsztatach muzycznych, spotkaniach z artystami, kompozytorami (np. Nikolett Burzyńska, Adam Klocek, Lechosław Nowak), wspieranie działań chóru, który wraz z Filharmonią wykonywał duże projekty muzyczne, np. koncert Bożonarodzeniowy, Gospelowy, wielką formę wokально- instrumentalną: „Widma” Stanisława Moniuszki.
- Fundacja „Dzieciom Pomagaj” w Wolicy, świetlica Socjoterapeutyczna Sióstr Doroteuszek, Fundacja „ Mocni Miłością”- dają uczniom szansę podzielenia się z innymi swoimi zainteresowaniami, publicznych występów, przełamania stereotypów, uczenia się tolerancji i pomagania innym.
- Szkoły partnerskie: Zrenike College (Groningen, Holandia), Obchodna Akademia (Martin, Słowacja) i zaprzyjaźnione (Gimnazjum nr 9 w Kaliszu) - uczniowie biorą udział w wymianie międzynarodowej, doskonalą umiejętności językowe, budują tożsamość europejską, współpracują przy realizacji projektów edukacyjnych, mają możliwość prezentowania efektów swojej pracy, osiągnięć. Uczą się organizować konkursy dla młodszych kolegów, np. „Talent show in English”.
- Muzeum Historii Żydów Polskich w Warszawie, Żydowska Gmina Wyznaniowa we Wrocławiu – warsztaty prowadzone w Warszawie przez edukatorów z MHŻP dla uczniów zainteresowanych tematyką z klas z rozszerzoną historią i wos. Uczniowie uczestniczą w wycieczkach do miejsc związanych z kulturą i historią żydowską (śladami kaliskich Żydów, cmentarz żydowski w Łodzi, cmentarz żydowski w Warszawie). Wspólne realizowanie projektów o tematyce wielokulturowości, mniejszości narodowych i tematyce żydowskiej.

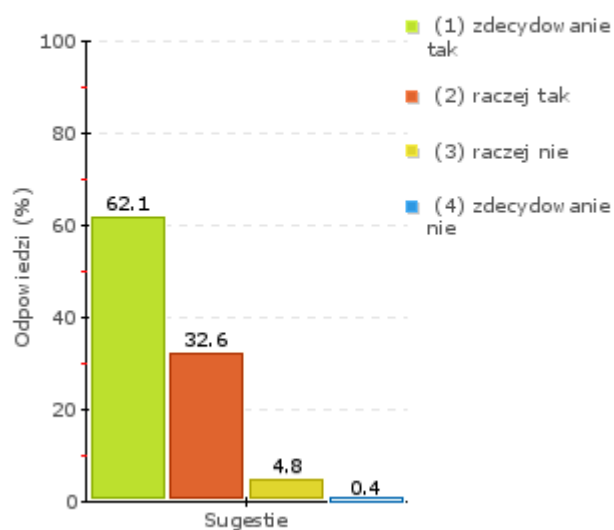
Obszar badania: W szkole lub placówce są prowadzone działania uwzględniające indywidualizację procesu edukacyjnego w odniesieniu do każdego ucznia

Nauczyciele indywidualizują proces nauczania adekwatnie do potrzeb każdego ucznia oraz zespołów klasowych, choć nie na wszystkich lekcjach to zaobserwowano. Zdecydowana większość uczniów (94,7 %) deklaruje, że może uczestniczyć we wszystkich zajęciach, które ich interesują (Wykres 1j). Z obserwacji większości zajęć (na 6 z 9) oraz z informacji uzyskanych podczas wywiadów z nauczycielami wynika, że nauczyciele indywidualizują proces nauczania poprzez odpowiedni dobór stopnia trudności zadań, pytań, przydzielanie zadań zgodnie z zainteresowaniami, predyspozycjami, monitorowanie i wzmacnianie indywidualnych działań ucznia i jego pracy w grupie/zespole, przygotowywanie dodatkowych zadań, indywidualizowanie tempa pracy, uwzględnianie indywidualnych ustaleń z uczniem (co do odpowiedzi przy tablicy), uwzględnianie możliwości i ograniczeń ucznia w wykonaniu danego ćwiczenia, akceptowanie i promowanie różnych rozwiązań zadania/problemu. Nauczyciele wymienili również: możliwość wyboru sposobu sprawdzenia wiadomości (rodzaj sprawdzianu z wychowania fizycznego), wybór tematu przygotowywanej prezentacji, indywidualne konsultacje dla uczniów, informacje zwrotne - recenzje do prac pisemnych, ilość powtórzeń dostosowana do potrzeb uczniów, dostosowanie wymagań do potrzeb uczniów z dysfunkcjami (dysleksja), docenianie wkładu pracy, pozytywne wzmacnianie słowem, gestem, zachętą, proponowanie dodatkowych działań (np. wyjazdy na wykłady na wyższe uczelnie). Na trzech obejrzanych lekcjach nie zaobserwowano indywidualizacji procesu edukacyjnego. Nauczyciele na wszystkich obserwowanych lekcjach (na 9) motywowali uczniów do aktywnego uczenia się, przez co uczniowie byli zaangażowani w realizowane zadania, starali się słuchać wzajemnie, uzupełniać wypowiedzi kolegów i reagować na popełnione błędy. Motywacji uczniów do aktywnego uczenia się sprzyjała praca w grupach, zakres przydzielonych zadań, wprowadzenie nauczyciela - przedstawienie celu lekcji, stosowane zachęty, monitorowanie działań w grupach, wyznaczenie czasu wykonania zadania (nie na wszystkich lekcjach), stosowane metody pracy, rozgrzewka umysłowa, podsumowanie pracy na lekcji, sięganie do wiedzy i doświadczeń uczniów z poprzednich lekcji lub etapów edukacyjnych, dbałość nauczyciela, by każdy członek grupy miał swój udział w wykonaniu zadania, wykorzystanie prezentacji multimedialnych i środków dydaktycznych odpowiednich do realizowanych treści.

W szkole podejmowane są skuteczne działania służące angażowaniu i aktywizowaniu uczniów między innymi w ramach "Spotkań z nauką" organizowanych przy efektywnej współpracy z licznymi uczelniami wyższymi, co przyczynia się do sukcesów licealistów w olimpiadach, konkursach przedmiotowych oraz interdyscyplinarnych.

W mojej szkole mogę uczestniczyć we wszystkich zajęciach, na których chcę być. AMS

Liczebność: 227

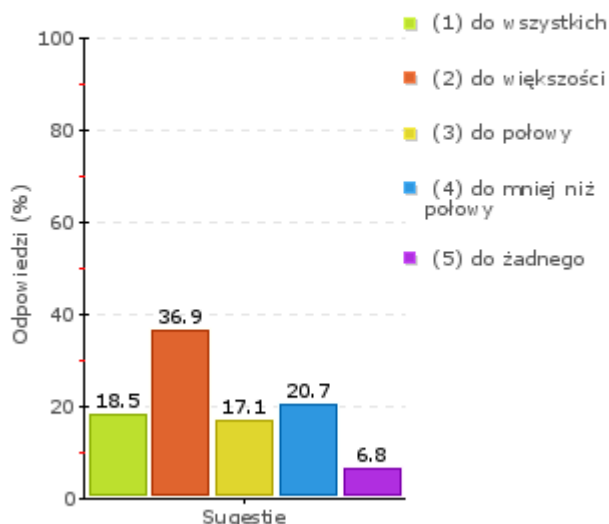
Wykres 1j

Obszar badania: W opinii rodziców i uczniów wsparcie otrzymywane w szkole lub placówce odpowiada ich potrzebom

Uczniowie, w dłuższej perspektywie czasowej, otrzymują wsparcie, które odpowiada ich potrzebom i satysfakcjonuje ich rodziców. Zdaniem ponad połowy uczniów (55,4 %) nauczyciele, w dniu badania, dali im do zrozumienia, że wierzą w ich możliwości, pozostali uczniowie prezentują odmienne zdanie (Wykres 1j). W dłuższej perspektywie czasowej z wypowiedzi uczniów wynika, że mają oni wsparcie ze strony nauczycieli i dzięki temu mogą pokonywać trudności (Wykres 2j, 3j), co wyraża również większość rodziców, którzy są zadowoleni ze wsparcia w trudnych sytuacjach (Wykres 4j, 5j). Różnica pomiędzy liceum, a jednostkami uwzględnionymi w porównaniu jest istotna statystycznie, na korzyść tej szkoły.

Do jakiej części Twoich nauczycieli pasują dzisiaj poniższe opisy?
 Nauczyciel dał mi do zrozumienia, że wierzy w moje możliwości. AMS

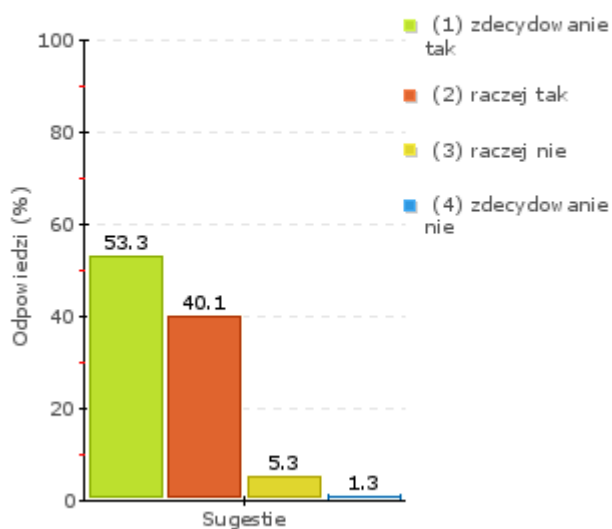
Liczebność: 222

Wykres 1j

Pomyśl o tym, w jaki sposób nauczyciele pomagają Ci się uczyć. Czy zgadzasz się z poniższymi zdaniami?
 Nauczyciele mówią mi, że mogę się nauczyć nawet trudnych rzeczy. AMS

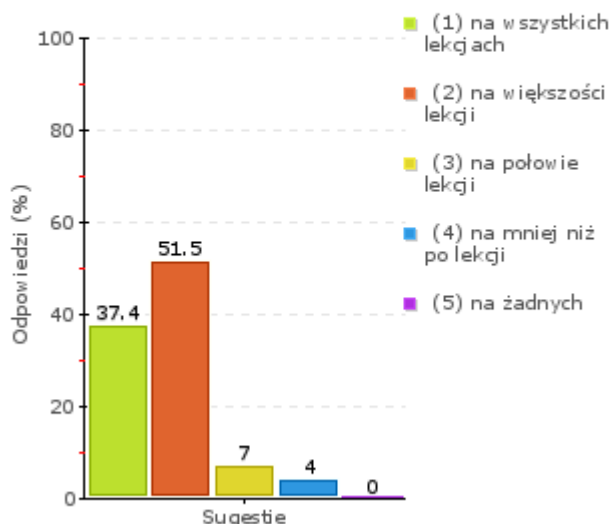
Liczebność: 227

Wykres 3j

Do jakiej części Twoich lekcji pasują poniższe zdania?
 Nauczyciele wierzą w moje możliwości. AMS

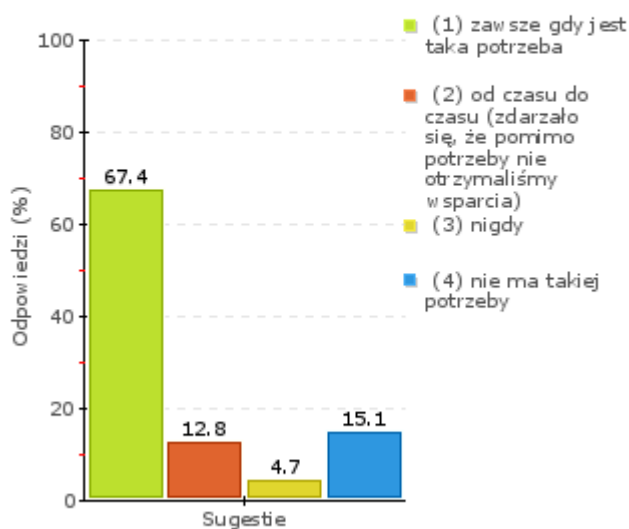
Liczebność: 227

Wykres 2j

Czy zgadza się Pan(i) z poniższymi zdaniami, czy też nie?
 Nauczyciele uczący moje dziecko, służą mi radą i wsparciem w sytuacjach trudnych dla mojego dziecka. AR

Liczebność: 86

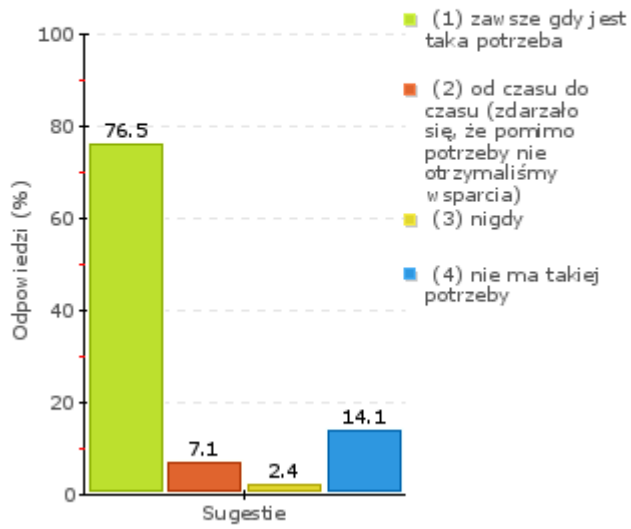

Wykres 4j

Czy zgadza się Pan(i) z poniższymi zdaniami, czy też nie?
Wychowawca służy mi radą i wsparciem
w sytuacjach trudnych dla mojego
dziecka. AR

Liczebność: 86

Wykres 5j

Wymaganie:

Szkoła lub placówka, organizując procesy edukacyjne, uwzględnia wnioski z analizy wyników sprawdzianu, egzaminu gimnazjalnego, egzaminu maturalnego i egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie oraz innych badań zewnętrznych i wewnętrznych

Stan oczekiwany:

Badania i dane mówiące o różnych aspektach funkcjonowania szkół są niezbędnym elementem zarządzania na poziomie organizacji, jak również prowadzenia polityki oświatowej. W efektywnych szkołach decyzje podejmuje się, wykorzystując informacje na swój temat i systematycznie udostępniając dane służące refleksji nad efektywnością i planowaniem dalszych działań. Organizując procesy edukacyjne, uwzględnia się wnioski z analizy danych pochodzących z różnych źródeł.

Poziom spełnienia wymagania: A

Wyniki przeprowadzonej ewaluacji dla wymagania:

Wyniki badań zewnętrznych mają wpływ na planowanie pracy nauczycieli i przekładają się na modyfikowanie ich warsztatu pracy, systemu oceniania, realizację celów lekcji i rozwijanie zainteresowań młodzieży. Wewnętrzne badania prowadzone przez szkołę są analizowane i monitorowane. Wdrażane wnioski są użyteczne i przyczyniają się do uatrakcyjniania zajęć, wprowadzania innowacji pedagogicznych oraz aktywizowania młodzieży z zastosowaniem nowoczesnych metod uczenia się i wiedzy z zakresu neurodydaktyki. Wyniki badań zewnętrznych i prowadzonych badań wewnętrznych, w tym badania osiągnięć uczniów i losów absolwentów, są w liceum wykorzystywane do organizacji procesu edukacyjnego.

Obszar badania: W szkole lub placówce analizuje się wyniki sprawdzianu i egzaminów oraz wyniki ewaluacji zewnętrznej i wewnętrznej. Analizy prowadzą do formułowania wniosków i rekomendacji, na podstawie których planuje się i podejmuje działania

Według dyrektora wnioski z analizy egzaminów zewnętrznych i ewaluacji wewnętrznej wykorzystywane są do:

- zmiany oferty edukacyjnej szkoły (rezygnacja z narzucanego drugiego języka obcego np. francuskiego, połączenie rozszerzeń biologii i chemii z matematyką i fizyką),
- wzmacniania odporności uczniów klas trzecich na stres (zajęcia z psychologiem szkolnym dotyczące sposobów radzenia sobie ze stresem),
- modyfikacji systemu oceniania (wprowadzono średnią ważoną ocen cząstkowych jako narzędzia pomocniczego do klasyfikacji śródrocznej i rocznej),
- efektywnej realizacji celów lekcji (wprowadzenie przez część nauczycieli elementów oceniania kształtującego), wyboru programów nauczania,
- planowania pracy (np. zwiększenie liczby ćwiczeń doskonalących słabiej opanowane umiejętności, dobór

metod, tempa pracy do indywidualnych potrzeb uczniów, multimedialne środki dydaktyczne)

- promocji szkoły (prezentowanie wyników matur uzyskanych przez absolwentów gimnazjalistom i rodzicom),
- motywowania nauczycieli do doskonalenia zawodowego (szkolenia rady pedagogicznej np. dot. najnowszych odkryć neuropsychologii, eksperci ds. awansu zawodowego nauczycieli,
- poszukiwania przyczyn obniżającej się frekwencji w klasach realizujących program rozszerzony z przedmiotów humanistycznych (monitorowanie frekwencji poprzez wprowadzony dziennik elektroniczny, angażowanie rodziców, wprowadzenie zasady, że klasy o frekwencji poniżej 90% mają utrudnienia w uzyskaniu zgody na wyjścia pozaszkolne, wycieczkę klasową),
- organizowania dodatkowych zajęć dla maturzystów (warsztaty) i dla klas realizujących rozszerzenia,
- rozwijania zainteresowań uczniów, w tym naukowych (powstało koło olimpijskie z historii i woś-u, klasa akademicka, organizowane są wyjazdy do ośrodków badawczych np. do Centrum Nauki Kopernik, ośrodka CERN, naukowe spotkania np. Atomowy Autobus, szkoła posiada tytuł "Szkoła Odkrywców Talentów")
- wprowadzenia kilku innowacji pedagogicznych z przedmiotów maturalnych w ramach współpracy z ośrodkami wyższymi uczelniami w Poznaniu, Wrocławiu np. „Nastawienie na rozwój, elementy neurodydaktyki”, „Ignorantia iuris nocet” - edukacja prawna (woś), „Młodzi naukowcy” (fizyka),
- organizowania wsparcia dla uczniów np. z problemem otyłości, chorobami (indywidualizacja, powołanie tzw. trenera osobistego),
- angażowania uczniów w realizację projektów na lekcjach wiedzy o społeczeństwie, historii, geografii, języka polskiego, języków obcych (klasy z rozszerzeniem danego przedmiotu), wiedzy o kulturze (klasy pierwsze), Erasmus oraz wymianę młodzieży ze Słowacji i Holandii,
- promowania zdrowego stylu życia i postaw ekologicznych (certyfikat Szkoła promująca zdrowie, warsztaty z biologii i geografii w Gołuchowie, projekt „Tydzień Ekologiczny” – biologia i woś).

Zdaniem dyrektora monitorowanie podejmowanych działań wpływa na pełniejsze uwzględnianie w ofercie edukacyjnej szkoły oczekiwań uczniów, usprawnienie organizacji Spotkań z Nauką, rozszerzenie współpracy z ośrodkami naukowymi w kraju i zagranicą (np. Dubna, NASA) i uczelniami wyższymi, dobór podręczników, organizację pomocy psychologiczno-pedagogicznej, skuteczniejsze motywowanie uczniów, co pozwala uczniom na osiągnięcie coraz lepszych wyników na egzaminie maturalnym. Z wykresów Edukacyjnej Wartości Dodanej można odczytać wzrastającą efektywność pracy szkoły i wzrost wyników egzaminu maturalnego. Pozycja liceum na wykresach EWD wskazuje zdecydowanie wykraczające ponad średnią krajową wyniki uzyskane przez absolwentów na egzaminie maturalnym oraz na wysoką efektywność nauczania w szkole.

Nauczyciele znają wnioski wynikające z badań, w tym wszyscy z ewaluacji wewnętrznej prowadzonej na poziomie szkoły i przez zespoły nauczycielskie (Wykres 1w). Powszechnie deklarują wykorzystywanie ich w swojej pracy. Podali, że wdrażając wnioski z egzaminów zewnętrznych:

- zintensyfikowano zajęcia przygotowujące do odbioru tekstów kultury z różnych dziedzin,
- doskonalono umiejętności komunikacyjne z uwzględnieniem poprawności językowej wypowiedzi ustnych i pisemnych,
- zastosowano system regularnych powtórek materiału do egzaminu maturalnego w ostatnich 2- 3 miesiącach,
- motywowano uczniów do regularnego i aktywnego udziału w zajęciach lekcyjnych,
- ćwiczono na lekcjach zadania sprawiające szczególną trudność podczas egzaminu maturalnego.

Wdrażając wnioski z ewaluacji wewnętrznej prowadzonej na poziomie całej szkoły, nauczyciele wprowadzają elementy neurodydaktyki oraz odpowiedniej higieny pracy, realizują innowacje, stosują elementy oceniania kształtującego oraz dbają o bezpieczeństwo podczas prowadzenia lekcji wychowania fizycznego w celu zapobiegania kontuzjom, wykorzystują urządzenia multimedialne w czasie lekcji, pomagają w realizacji inicjatyw uczniowskich np. Noc w Koperniku, Dzień Patrona, Biblioteka (nie) od święta, Copernicus Art, wyjścia

do bibliotek publicznych.

Realizując wnioski z ewaluacji prowadzonej przez zespoły nauczycielskie, pedagodzy modyfikują "rozkłady materiału nauczania", ustalają tempa pracy tak, aby uczniowie mieli możliwość utrwalenia opanowanych umiejętności, korelują tematykę międzyprzedmiotową (np. wychowania fizycznego z językiem angielskim), przeprowadzają diagnozy wstępne związane z analizą tekstu kultury, organizują wycieczki przedmiotowe, pomagają w realizacji projektów uczniowskich, organizacji np. Dnia Wybranego Poety, Roku Kulturalnego (np. Kolberga, Długosza), prowadzą wspólne lekcje koleżeńskie, np. język obcy lub polski z wiedzą o kulturze, religia z historią, biologia z językiem polskim.

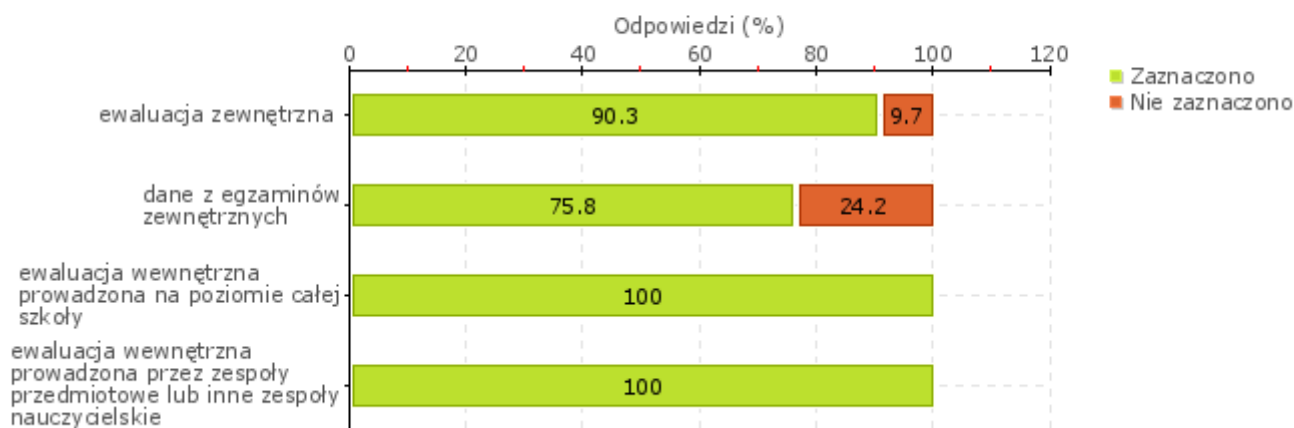
Większość nauczycieli (77,4%) deklaruje wykorzystywanie wniosków z ewaluacji zewnętrznych prowadzonych w innych szkołach do: poszukiwania efektywniejszych metod nauczania poszczególnych przedmiotów, docenienia diagnostycznej wagi wyników maturalnych oraz wzmocnienia działań metodycznych w zakresie zainteresowania wychowaniem fizycznym, w celu czerpania radości z ruchu a nawet z uprawiania sportu.

Szkoła posiada materiały dotyczące przeprowadzanej analizy wyników egzaminów maturalnych za poszczególne lata. Przedstawiona dokumentacja za okres 2012-2014 zawiera analizy ilościowe (wykresy, zestawienia, tabele), w mniejszym stopniu dokumentowane są analizy jakościowe. Porównanie wyników maturalnych w różnych skalach (staninowej, standaryzowanej), uwidacznia wzrostowy trend w grupach przedmiotów humanistycznych i matematyczno-przyrodniczych. Wyniki zdecydowanie wykraczają ponad średnią krajową przy jednoczesnym wysokim wskaźniku EWD. Zdawalność matury w 2014 wyniosła 100%. Zdający przystąpili średnio do ponad 2,5 egzaminu z poziomu rozszerzonego. Średni wynik uzyskany z egzaminów na poziomie rozszerzonym w dziewięciu przypadkach był wyższy od wyników krajowych, okręgowych, wojewódzkich i uzyskanych w pozostałych liceach w Kaliszu. Średni wynik jednego egzaminu na poziomie rozszerzonym wypadł poniżej średniej krajowej. Na wojewódzkiej skali staninowej wyniki z dwóch egzaminów na poziomie rozszerzonym należą do grupy wyników wyżej średniego (stanin 6), z sześciu do wysokich (stanin 7), z dwóch do grupy bardzo wysokich (stanin 8) i z jednego do najwyższych (stanin 9).

Opracowane przez szkołę wnioski z ewaluacji wewnętrznej wskazywały na potrzebę: podkreślenia wysiłku przygotowania się ucznia do olimpiady, pozytywnego motywowania i wzmocnienia samooceny, angażowania ich w prace społeczne, opracowania sposobów przepływu informacji w celu zapobiegania sytuacjom konfliktowym, wprowadzania innowacji pedagogicznych, modernizacji klasopracowni, stosowania nowoczesnych środków dydaktycznych, organizowania zajęć dodatkowych zgodnie z oczekiwaniami i możliwościami uczniów, dostosowywania tempa pracy i stosowania zróżnicowanych zadań wśród pierwszoklasistów z uwzględnieniem wyników testów diagnozujących, wprowadzenia dziennika elektronicznego jako elementu wspierającego realizację podstawy programowej poprzez monitorowanie np. frekwencji i bieżącego oceniania, poszukiwania nowych rozwiązań, np. poprzez zwiększenie współpracy z ośrodkami badawczymi oraz organizowanie wyjazdów naukowych na wyższe uczelnie w kraju i zagranicą.

Proszę wymienić najważniejsze wnioski wynikające z badań zaznaczonych w poprzednim pytaniu: AN

Liczebność: 62

Wykres 1w

Obszar badania: Działania prowadzone przez szkołę lub placówkę są monitorowane i analizowane, a w razie potrzeby modyfikowane

Wszyscy nauczyciele deklarują znajomość wyników monitorowania działań szkoły z ewaluacji wewnętrznej prowadzonej na poziomie całej szkoły oraz przez zespoły przedmiotowe lub inne zespoły nauczycielskie, natomiast znajomość wyników monitorowania danych z egzaminów zewnętrznych potwierdziło 79%, a ewaluacji zewnętrznych prowadzonych w innych szkołach 88,7%.

Według dyrektora wdrożenie wniosków przyczyniło się do:

- zorganizowania imprez integrujących młodzież (Noc w Koperniku),
- usprawnienia organizacji „Spotkania z nauką” (podzielono na 3 sektory: przyrodniczy, matematyczny i humanistyczny, wykłady prowadzone są na terenie kaliskich uczelni UAM i PWSZ),
- wprowadzenia na stałe wyjazdów na wykłady i warsztaty naukowe w Polsce i za granicą,
- udziału w projekcie Erasmus,
- ciągłego doskonalenia kadry pedagogicznej i poszukiwania nowatorskich rozwiązań (elementy neurodydaktyki w codziennej pracy w szkole,
- inicjowania dyskusji i udziału we wprowadzanych innowacjach,
- udoskonalenia sposobów informowania o sukcesach uczniów (strona internetowa, tablica pamiątkowa z nazwiskami laureatów i finalistów olimpiad, media, przedstawianie sukcesów na spotkaniach z rodzicami),
- częstszego korzystania na lekcjach z nowoczesnych środków dydaktycznych (np. projektor multimedialny).

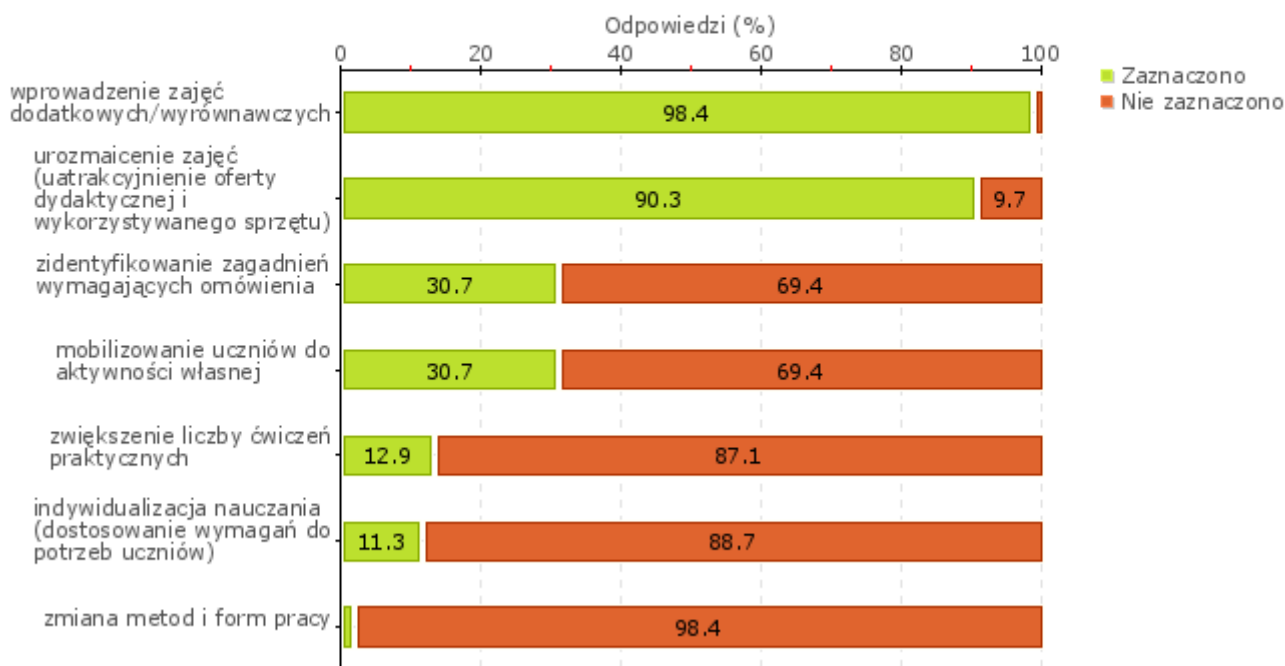
Nauczyciele, podobnie jak dyrektor wskazali na użyteczność wniosków z monitorowania działań prowadzonych przez szkołę i dokonane zmiany w swojej pracy, najczęściej związane z wprowadzaniem zajęć dodatkowych lub wyrównawczych (Wykres 1o).

Wyniki diagnoz wstępnych analizowane są przez wychowawców oraz nauczycieli uczący w klasach pierwszych. Uzyskana wiedza o potencjale edukacyjnym młodzieży umożliwia im: organizowanie pracy na lekcjach języków obcych zgodnie z kompetencjami językowymi uczniów, dobór podręczników i ćwiczeń, dostosowanie metod i środków dydaktycznych, odpowiednie zaplanowanie treści programowych w rozkładach, indywidualizowanie procesu edukacyjnego, dostosowanie oferty zajęć dodatkowych, a także budowanie aktywności uczniów oraz

efektywności uczenia się poprzez stosowanie elementów neurodydaktyki.

Proszę wymienić najważniejsze zmiany w Pana/i pracy, wynikające z wniosków z tego monitorowania. AN

Liczebność: 62

Wykres 10

Obszar badania: W szkole lub placówce wykorzystuje się wyniki badań zewnętrznych

W szkole wykorzystuje się wyniki badań zewnętrznych do planowania działań nauczycieli. Dyrektor poinformował, że do planowania działań edukacyjnych są wykorzystywane wyniki egzaminu maturalnego, próbnego egzaminu maturalnego oraz wyniki analiz badań prowadzonych przez uczelnie wyższe we współpracy ze szkołą (Tab. 1). Nauczyciele podali przykłady wykorzystania danych z badań zewnętrznych, które wpływają na planowanie ich działań i doskonalenie procesów edukacyjnych w szkole. Wskazali na:

- wykorzystanie wskaźników EWD do oceny skuteczności stosowanych metod, modyfikacji formuły zajęć służących powtórzeniom,
- włączanie nowych typów zadań maturalnych do opracowywanych przez siebie prac klasowych, sprawdzianów,
- zastosowanie elementów oceniania kształtującego i wiedzy z zakresu neurodydaktyki do motywowania uczniów.

Wyniki próbnych matur służą doskonaleniu technik rozwiązywania zadań i zwiększeniu liczby ćwiczeń w obszarach, które sprawiły uczniom największy problem. Część nauczycieli wskazała na wykorzystanie wyników badań PISA i Instytutu Badań Edukacyjnych (IBE) w szczególności do przygotowania diagnozy wstępnej z matematyki dla uczniów klas pierwszych. Nauczyciele i dyrektor w oparciu o wyniki badań zewnętrznych podejmują działania służące doskonaleniu zawodowemu oraz podejmowaniu aktywności innowacyjnej.

Typ pytania: Pytanie otwarte

Treść pytania: Jakie zewnętrzne badania edukacyjne są wykorzystywane przez nauczycieli podczas planowania działań? Proszę o wymienienie badań wraz z przykładami działań podjętych na ich podstawie. [AD] (6881)

Tab.1

Numer	Analiza	Cytaty
1	Dyrektor wskazał na wykorzystanie: wyników egzaminów zewnętrznych, w tym Edukacyjnej Wartości Dodanej, próbnych egzaminów maturalnych (OKE i CKE), badań Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu dotyczących np. oceniania kształtującego (od 2008 roku), badań Instytutu Filozofii i Socjologii Polskiej Akademii Nauk (2011r.) dotyczących poziomu samooceny uczniów szkoły (SES) i inwentarza Stanu i Cech Lęku (STAI).	Przykłady działań: – tworzenie oferty zajęć dodatkowych zgodnie z potrzebami uczniów i współczesną wiedzą psychologiczną, w tym organizowanie zajęć przygotowujących do egzaminu maturalnego oraz wycieczek o charakterze naukowym, doskonalenie warsztatu pracy nauczycieli, wprowadzenie elementów oceniania kształtującego (motywowanie i wspieranie rozwoju uczniów), prowadzenie analizy sytuacji wychowawczej i dydaktycznej w szkole oraz poszukiwanie rozwiązań. Wyniki badań wykorzystano podczas ewaluacji wewnętrznej. A to z kolei stało się między innymi jednym z bodźców wprowadzenia innowacji pedagogicznej "Nastawienie na rozwój" i przeprowadzenia warsztatów z elementami neurodydaktyki w kierunku zmiany nastawień uczniów. Działania te przewidziano jako zintegrowany proces pod opieką naukowo – badawczą UAM przygotowujący do realizacji eksperymentu pedagogicznego. Elementy badań ewaluacyjnych oraz wyniki badań prowadzonych w szkole przez ośrodki badawcze są upowszechniane poprzez publikacje naukowe, wystąpienia nauczycieli na konferencjach naukowych, a to z kolei wykorzystywane jest jako element motywujący do podejmowania kolejnych działań, modyfikacji metod pracy, doskonalenia zawodowego nauczycieli oraz ich autoewaluacji.

Obszar badania: W szkole lub placówce prowadzi się badania odpowiednio do potrzeb szkoły lub placówki, w tym osiągnięć uczniów i losów absolwentów

Prowadzone badania wewnętrzne są użyteczne i odpowiednie do potrzeb liceum. Dyrektor wskazał, że prowadzi się je z wykorzystaniem analiz wyników egzaminów zewnętrznych (świadectw pierwszoklasistów, raportów z OKE), wewnętrznych diagnoz na wstępie, bieżących osiągnięć uczniów (danych z dzienników elektronicznych), frekwencji oraz w formie przesłuchań do chóru i badań ankietowych (Tab 1). Zdaniem dyrektora wyniki tych badań wykorzystywane są między innymi do planowania doskonalenia nauczycieli, motywowania ich do samodoskonalenia (udziału w kursach i warsztatach), promocji szkoły, kreowania wizerunku absolwenta szkoły, motywowania uczniów do stawiania sobie ambitnych celów i podejmowania wysiłku do ich realizacji, kształtowania oferty edukacyjnej szkoły odpowiadającej potrzebom uczniów, nawiązania współpracy z uczelniami wyższymi i instytucjami wspierającymi oświatę, planowania procesu realizacji podstawy

programowej. Wyniki badania wiadomości i umiejętności uczniów klas I, przeprowadzone w ramach zespołów przedmiotowych z języka angielskiego, matematyki, języka polskiego (w 2 klasach z rozszerzeniem), historii i wos-u (w jednej klasie z rozszerzeniem historii i wos-u - klasa prawnohistoryczna) posłużyły między innymi do: wprowadzenia podziału na grupy ze względu na poziom umiejętności, modyfikowania rozkładów materiałów nauczania, zróżnicowania tempa pracy na lekcjach, doboru podręcznika i dodatkowych ćwiczeń, indywidualizowania wymagań. Wyniki badań prowadzonych przez nauczycieli wychowania fizycznego (we wszystkich klasach) są podstawą doboru ćwiczeń i stopnia ich trudności oraz powołania tzw. trenera osobistego dla uczniów (np. z problemem otyłości). Wyniki próbnej matury wykorzystuje się do modyfikacji systemu organizowanych powtórzeń i indywidualizacji procesu nauczania (w tym tempo pracy, dobór zadań, motywowanie uczniów). Szkoła bada także opinie, zainteresowania oraz oczekiwania uczniów (np. dotyczące festiwalu nauki "Copernicus Science", oceniania kształtującego w celu modyfikowania oferty edukacyjnej, tematyki wykładów naukowych, zajęć laboratoryjnych odpowiadających potrzebom i zainteresowaniom licealistów (np.: koło astronomiczne, zajęcia laboratoryjne na Wydziale Fizyki Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu).

W zgodnej opinii dyrektora i nauczycieli w szkole gromadzi się informacje o losach absolwentów, a rada pedagogiczna corocznie analizuje przyjęcia swoich absolwentów do szkół wyższych. W szkole dużą wagę przywiązuje się do promowania losów absolwentów w tym celu systematycznie organizowane są zjazdy absolwentów, a ich osiągnięcia są eksponowane na tablicy z laureatami oraz gablotach znajdujących się na głównym korytarzu szkoły. Absolwenci efektywnie wspierają działania szkoły w procesie edukacyjnym, prezentując swoje osiągnięcia naukowe np. na organizowanym Festiwalu Nauki, inspirując uczniów do podejmowania badań oraz rozwijania zainteresowań. Bardzo aktywną grupą absolwentów są byli chórzyci, którzy wspierają działania chóru poprzez wspólne występy na uroczystościach szkolnych, warsztaty oraz udział w imprezach integracyjnych. Absolwent liceum, obecnie student szkoły aktorskiej, prowadzi warsztaty teatralne dla uczniów skupionych w grupie teatralnej "Niby nic". Nauczyciele deklarują, że przykłady losów absolwentów wykorzystują do systematycznego zachęcania uczniów do szukania swoich mocnych stron i dokonywania wyboru dalszej drogi kształcenia. Wielu nauczycieli tej szkoły jest jej absolwentami.

Na uwagę zasługują prowadzone w szkole badania wewnętrzne we współpracy z Uniwersytetem Adama Mickiewicza w Poznaniu, które wykorzystano między innymi do wypracowania innowacji pedagogicznej służącej poznaniu i wprowadzaniu metod wzmacniania motywacji wewnętrznej uczniów z wykorzystaniem wiedzy z zakresu neurodydaktyki.

Typ pytania: Pytanie otwarte

Treść pytania: Jakie badania wewnętrzne prowadzone są w szkole? Jaki mają zakres? [AD] (7633)

Tab.1

Numer	Analiza
1	Dyrektor wymienił: ewaluację wewnętrzną, próbną maturę w zakresie przedmiotów podstawowych we wszystkich klasach z języka polskiego, matematyki, języka angielskiego i wybranych przedmiotów z zakresu rozszerzonego, badanie ankietowe nt. festiwalu nauki Copernicus Science, badanie ankietowe uczniów dotyczące m.in. wspomaganie rozwoju uczniów przez nauczycieli, analizę świadectw i wyników egzaminów gimnazjalnych oraz osiągnięć pierwszoklasistów, analizę wyników i frekwencji prowadzoną na koniec każdego okresu, przesłuchania do chóru szkolnego, opracowania statystyczne wyników matury, analizę osiągnięć, w ramach zespołu przedmiotu fizyka, w klasach drugich z rozszerzeniem fizyki.

Raport sporządzili

- Alicja Januskiewicz
- Małgorzata Kubacka-Gorwecka

Kurator Oświaty:

.....

Data sporządzenia raportu:

05.03.2015